

DEBAT- TOOLKIT

voor de implementatie van
debatmethodologie in het beroepsonderwijs

*Een praktisch hulpmiddel voor leraren in het
beroepsonderwijs die gestructureerd debat in de
klas willen introduceren*

Voice of vocation, Zagreb, 2026.

Impressum

Voice of Vocation — Toolkit voor de implementatie van debatmethodologie in het beroepsonderwijs

Uitgever: Kroatische Debatvereniging (Hrvatsko debatno društvo, HDD)

Redactie: Ivona Anić en Branimira Penić

Auteurs: Het Voice of Vocation-consortium

Plaats en jaar: Zagreb, 2026

Financiering: Medegefinancierd door de Europese Unie via het Erasmus+-programma (Kernactie 2: Algemeen onderwijs). Totale projectfinanciering: € 400.000.

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Agentschap voor Mobiliteit en EU-programma's (AMPEU). Noch de Europese Unie, noch AMPEU kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

Projectpartners

- Croatian Debate Society — Kroatië
- Škola za cestovni promet — Kroatië
- Associazione Società Nazionale Debate Italia — Italië
- IISS Pietro Sette — Italië
- Debating Society Germany e.V. — Duitsland
- Berufliches Schulzentrum Bietigheim-Bissingen — Duitsland
- Otvorena komunikacija — Servië
- Ekonomsko-trgovinska škola — Servië
- International Debate Education Association (IDEA) — Nederland / internationaal netwerk

Inleiding

Welkom bij de Voice of Vocation Debate Toolkit — een praktisch hulpmiddel voor docenten die de kunst van het debatteren in het beroepsonderwijs willen introduceren.

De toolkit is ontwikkeld als onderdeel van Voice of Vocation (Erasmus+ KA2: Algemeen onderwijs), een project dat docenten in het beroepsonderwijs, hun leerlingen en op jongeren gerichte organisaties die samenwerken met beroepsscholen ondersteunt. Het sluit aan bij verschillende EU-aanbevelingen die de rol van debatteren benadrukken bij het helpen van leerlingen in het beroepsonderwijs bij het opbouwen van veerkracht, inzetbaarheid, sociale inclusie, actief burgerschap, vaardigheden voor een leven lang leren en persoonlijk zelfvertrouwen.

De toolkit bouwt voort op de Methodological Guide (WP2), waarin de basisconcepten van debatonderwijs werden geïntroduceerd. Waar de gids het wat en het waarom uitlegt, biedt deze toolkit het hoe — een praktisch instrument dat is ontworpen om het echte onderwijs in echte klaslokalen te ondersteunen.

De toolkit is geschreven voor docenten in het beroepsonderwijs die nog geen ervaring hebben met debatteren, maar ook voor docenten die al vertrouwd zijn met discussiegerichte methoden. De lessen kunnen worden aangepast aan verschillende beroepsprofielen, klasgroottes en tijdsvakken — en er is geen deelname aan competitief debatteren voor nodig. Docenten worden aangemoedigd om activiteiten te selecteren, te combineren en aan te passen aan hun leerplannen en leerlingen.

Hoe is de toolkit tot stand gekomen?

De toolkit is ontwikkeld in het kader van WP3 (Implementation Toolkit), gecoördineerd door de Road Traffic School in Kroatië. Het proces bracht debatauteurs en docenten in het beroepsonderwijs uit heel Europa samen om ervoor te zorgen dat het resultaat theoretisch deugdelijk en klaar voor gebruik in de klas is.

◆ Hoe is het opgebouwd

- Ontwerp van de inhoud — debatorganisaties (HDD, OK, DSG, SNDI, IDEA) werkten samen met docenten in het beroepsonderwijs om lesplannen en op zichzelf staande oefeningen te maken.
- Testen — de activiteiten werden getest in meer dan 30 scholen met meer dan 40 docenten in vier landen, waarbij diverse beroepsprofielen en contexten aan bod kwamen.
- Integratie van feedback — docenten en leerlingen hebben het materiaal vormgegeven via gestructureerde feedbackrondes.
- Docententraining — 32 docenten hebben een internationale training gevolgd, waardoor ze extra diepgaand inzicht hebben gekregen in hoe de toolkit in de praktijk werkt.

De gids en de toolkit samen gebruiken

De toolkit maakt deel uit van een breder pakket aan hulpmiddelen. Om er het maximale uit te halen, raden we de volgende volgorde aan:

- ▶ **Begin met de gids** — Krijg een idee van de doelen, structuren en pedagogiek — het wat en het waarom.
- ▶ **Ga verder met de toolkit** — Kies een lesplan of een op zichzelf staande oefening die past bij je vak, groep en tijdslot — van een korte opwarmer tot een plan voor een hele les.
- ▶ **Voeg e-learning toe** — Gebruik de online modules voor je eigen ontwikkeling en voor korte inleidingen voor leerlingen (bijv. een video over argumenteren).
- ▶ **Houd de impact bij** — Pas de rubrieken en feedbackformulieren in de bijlagen toe en doorloop kleine cycli van implementatie → feedback → aanpassing.

Hoe de toolkit is ingedeeld

De toolkit bevat twee soorten lessen:

◆ Twee soorten lessen

- Debatlessen — gericht op het aanleren van debatvaardigheden en -structuur.
- Actuele lessen — verkennen van actuele kwesties met debat als lesmethode.

Elke les begint met duidelijk omschreven doelstellingen, een geschatte duur en de benodigde materialen, gevolgd door stapsgewijze instructies die zijn ontworpen om u te helpen de sessie met vertrouwen te geven.

De toolkit is niet bedoeld als een starre structuur. Sla stappen over, pas taken aan uw groep aan, verkort of verleng lessen, of combineer meerdere lessen tot één — wat het beste werkt voor uw leerlingen.

We hebben ook een voorgestelde volgorde voor de debatlessen toegevoegd, gebaseerd op jarenlange ervaring met debatclubs. Er worden twee trajecten aangeboden:

◆ Twee leertrajecten

- Basisprogramma — een luchtige introductie tot debatteren, ideaal voor kortere tijdsbesteding.
- Gevorderd traject — een dieper, uitgebreider programma voor docenten met meer tijd en gemotiveerde leerlingen.

Er zijn korte samenvattingen van veelvoorkomende debatformats opgenomen voor docenten die meer willen leren of competitief debatteren willen verkennen.

Inclusie en toegankelijkheid lopen als een rode draad door de hele toolkit. Een speciale set inclusierichtlijnen helpt u debatactiviteiten aan te passen aan diverse leerbehoeften, beroepsprofielen, taalniveaus en klasdynamiek — zodat elke leerling op een zinvolle manier kan deelnemen, ongeacht eerdere ervaring of zelfvertrouwen.

Lesplannen voor debatteren

Dit hoofdstuk bevat een gestructureerde reeks debatlessen die zijn ontworpen om leerlingen stapsgewijs kennis te laten maken met debatteren en tegelijkertijd belangrijke, breed inzetbare vaardigheden te ontwikkelen — kritisch denken, argumenteren, spreken in het openbaar, onderzoek doen, samenwerken en actief luisteren — in combinatie met een respectvolle omgang met verschillende standpunten.

Elke les is ontworpen voor een lesuur van 45 minuten. Docenten kunnen de lessen vrij aanpassen: ze over meerdere sessies verdelen, ze uitbreiden als er meer tijd beschikbaar is, of taken verplaatsen naar huiswerk of voorbereiding op onderzoek.

De lessen volgen een logische opbouw — van basisconcepten tot het opbouwen van een zaak, weerlegging en gestructureerd spreken in het openbaar. Er worden twee trajecten aangeboden om aan te sluiten bij verschillende klasomstandigheden.

Basisprogramma — voorgestelde volgorde

Een luchtige, toegankelijke introductie. Werkt als een op zichzelf staand programma of als basis voor verder werk.

- 1. Debatoefeningen voor onderhandelen, communiceren en presenteren** — Kies een of meer opwarmactiviteiten om zelfvertrouwen en teamwork op te bouwen.
- 2. Definities** — Hoe definieer je sleutelbegrippen in een motie om duidelijkheid te garanderen en misverstanden te voorkomen.
- 3. Analyse van de motie** — Een motie ontleden, belanghebbenden identificeren en mogelijke gevolgen schetsen.
- 4. Onderzoek** — Betrouwbare informatie en bewijsmateriaal vinden, selecteren en gebruiken.
- 5. Bouw je betoog op** — Stap voor stap duidelijke, logische en overtuigende argumenten ontwikkelen.
- 6. Een plan opstellen: hoe maak je een model in een beleidsdebat** — Een werkbaar plan voor beleidsmoties ontwerpen en presenteren.
- 7. Een zaak opbouwen** — Argumenten en modellen ordenen tot een samenhangende, overtuigende teamzaak.
- 8. Weerlegging** — Technieken om effectief te reageren op en tegenargumenten te verzwakken.
- 9. Vragen stellen** — Strategisch vragen stellen en kruisverhoor om de tegenpartij uit te dagen.
- 10. Spreken in het openbaar** — Verbetering van de presentatie, het zelfvertrouwen en de stijl bij het presenteren van argumenten.

Gevorderdencursus — aanbevolen volgorde

Een diepgaander, uitgebreider programma voor docenten met meer tijd en gemotiveerde leerlingen.

- 1. Debatoefeningen voor onderhandelen, communiceren en presenteren** — Opwarmactiviteiten om zelfvertrouwen en teamwork op te bouwen.
- 2. De manier van denken in een debat** — De mentaliteit en het veranderen van perspectief die een debat vereist.
- 3. Inzicht in soorten moties in het WSD-formaat** — Het categoriseren en herkennen van verschillende soorten moties.
- 4. Definities** — Verduidelijking van termen in een motie.
- 5. Motieanalyse** — Moties ontleden, belanghebbenden en gevolgen identificeren.
- 6. Onderzoek** — Bewijs en betrouwbare informatie vinden.
- 7. Argumentatie** — Logische, overtuigende stellingen opbouwen.
- 8. Logica in debatten** — Redeneringen begrijpen en drogredenen vermijden.
- 9. Bouw je betoog op** — Argumenten duidelijk en overtuigend structureren.
- 10. Model** — Wat modellen zijn en wanneer je ze moet gebruiken.
- 11. Een plan opstellen: hoe maak je een model in een beleidsdebat** — Stapsgewijze opbouw van beleidsmodellen.
- 12. Een zaak opbouwen** — Argumenten en modellen samenvoegen tot een sterke zaak.
- 13. Weerlegging** — Effectief tegengaan van tegenargumenten.
- 14. Vragen stellen** — Kruisverhoor en strategisch vragen stellen.
- 15. Spreken in het openbaar** — Presentatie, stijl en uitstraling.
- 16. Tijdmanagement in het debat** — Het organiseren van toespraken en strategie binnen tijdslimieten.
- 17. Beoordeling in debatten** — De rol van juryleden en de criteria om debatten te winnen.
- 18. Hoe stel je een businessplan op** — Debatteren als instrument voor ondernemerschap.
- 19. Een businessplan ontwikkelen (uitgebreide workshop)** — Een praktijkgericht project waarin debatvaardigheden worden gecombineerd met businessplanning.

DEBAT LES 1

Debatoefeningen voor onderhandelen, communiceren en presenteren

Een flexibele verzameling opwarmoefeningen die zelfvertrouwen, teamwork en de gewoonte om gestructureerd te argumenteren bevorderen.

DUUR
45 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
10–30

◆ Leerdoelen

- Vloeiend leren zijn mening te uiten en aan te passen.
- Bouw zelfvertrouwen op bij het spreken in het openbaar door middel van oefeningen met een lage inzet.
- Actief luisteren, je verplaatsen in anderen en respect voor afwijkende standpunten stimuleren.
- De basisprincipes van kritisch denken en gestructureerd argumenteren introduceren.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Een open ruimte die groot genoeg is zodat leerlingen zich vrij kunnen bewegen.
- Borden met de tekst 'Helemaal mee eens', 'Mee eens', 'Niet mee eens' en 'Helemaal niet mee eens' (geprint of met krijt).
- Een lijst met stellingen die relevant zijn voor het leven of het beroepsveld van de leerlingen (zie hieronder).

Lesverloop

OPWARMING

5 min

De toon zetten

- Stel basisregels vast: respecteer verschillende standpunten; luister voordat je reageert.
- Leg kort uit hoe de activiteit aansluit bij debatvaardigheden.

RONDE 1**10 min****Vier hoeken****Opstelling**

- Markeer vier hoeken van de ruimte: Helemaal mee eens, Mee eens, Niet mee eens, Helemaal niet mee eens.

Activiteit

- Lees een stelling voor. De leerlingen gaan naar de hoek die het beste bij hun mening past.
- Elke hoek bespreekt waarom ze voor die positie hebben gekozen.
- Eén leerling per hoek presenteert zijn of haar redenering (inleiding – hoofdtekst – conclusie).
- Nadat alle standpunten zijn gehoord, mogen de leerlingen van hoek wisselen als hun mening is veranderd.

RONDE 2**10 min****Spectrumlijn**

- Trek een lijn door de ruimte van Helemaal mee eens naar Helemaal niet mee eens.
- Lees een nieuwe stelling voor. De leerlingen gaan ergens op de lijn staan.
- Kies drie punten op de lijn voor korte uitspraken; moedig de leerlingen aan om te verplaatsen als ze overtuigd zijn.

RONDE 3**15 min****Mini-discussies in tweetallen**

- Deel de leerlingen in paren in en geef ze een derde stelling.
- Elk duo heeft 5 minuten om samen een betoog van 1 minuut op te stellen.
- De duo's presenteren hun betoog achter elkaar aan een naburig duo, wisselen vervolgens van rol en reflecteren.

NABESPREKING**5 min****Reflecteren**

- Heeft de oefening je kijk op de onderwerpen veranderd?
- Ben je van gedachten veranderd? Waarom wel of waarom niet?
- Welke argumenten vond je het meest overtuigend — en waarom?

Activiteiten & werkbladen**✦ Voorbeeldstellingen**

- Praktische vaardigheden zijn in de huidige arbeidsmarkt waardevoller dan theoretische kennis.
- Leerlingen in het beroepsonderwijs zouden tijdens hun opleiding verplicht stage moeten lopen.
- Leerlingen zouden zich al in een vroeg stadium van hun opleiding moeten specialiseren in een bepaald beroepsveld.
- Uniformen zouden verplicht moeten zijn op beroepsopleidingen.
- Leerlingen zouden meer inspraak moeten hebben bij het opstellen van hun lesprogramma.
- Sociale media hebben een positievere dan negatieve invloed op de samenleving.
- Kunstmatige intelligentie zal binnen 20 jaar de meeste banen van mensen overnemen.
- Globalisering heeft een positieve invloed op lokale ambachten.

★ Tips & trucs

- Gebruik stellingen die leerlingen aanspreken — beroepsgerichte, school- of sociale onderwerpen.
- Zorg voor een ondersteunende sfeer; benadruk dat er geen goede of foute antwoorden zijn.
- Zorg ervoor dat elke leerling minstens één keer aan het woord komt, al is het maar kort.
- Zorg dat je vervolgvragen paraat hebt om de stillere leerlingen aan het woord te krijgen.

✓ Beoordeling

- Let erop hoe duidelijk leerlingen hun mening verwoorden en bijstellen.
- Let op actieve betrokkenheid: beweging, vragen en de bereidheid om van standpunt te veranderen.
- Gebruik de nabespreking om te controleren of studenten kunnen uitleggen waarom argumenten overtuigend waren.

De manier van denken in een debat

Een diepere duik in redeneringstechnieken: hypothesen, scenario's en de 'keten van waarom-vragen'.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gevorderd

GROEP
16–25

◆ Leerdoelen

- Logisch en argumentatief redeneren ontwikkelen.
- Technieken beheersen voor het formuleren van hypothesen en het opbouwen van redeneringsketens.
- Het vermogen verbeteren om gestructureerde argumenten op te bouwen.
- Kritisch denken aanscherpen in een debatcontext.
- Argumenten onder de loep nemen en evalueren.

■ Materialen & hulpmiddelen

- Flashcards met hypothetische scenario's (zie Scenariobank).
- Werkbladen 1–5 uit de bijlage.
- Referentiemateriaal voor inductief en deductief redeneren.

Lesverloop

OPEN

15 min

Hypothetisch denken & redeneringsmodellen

Hypothetisch denken (10 min)

- Deel scenario-flashcards uit. Leerlingen ontwikkelen mogelijke redeneringsketens.
- Voorbeeldvraag: “Als er een universeel basisinkomen zou worden ingevoerd, wat zou er dan economisch en sociaal veranderen?”

Redeneringsmodellen (5 min)

- Introduceer inductief en deductief redeneren, en vervolgens de keten van waarom-vragen.

KERN**25 min****Redeneringstechnieken****Methoden voor het vormen van hypothesen**

- Leidende vragen: wat – waarom – hoe.
- “Wat zou er gebeuren als...?” voor alternatieve scenario’s.
- “Keten van waarom-vragen” — vijf iteraties om de onderliggende oorzaken te achterhalen.

Praktische voorbeelden

- Stel alternatieve scenario's op (bijv. AI in het onderwijs).
- Analyseer variabelen die de uitkomsten beïnvloeden.
- Evalueer directe en indirecte gevolgen.

OEFENING**35 min****Groepsoefening: mansplaining**

- Vorm 4–5 groepen van 4–5 studenten.
- Onderwerp: dynamiek, impact en tegenstrategieën voor mansplaining.
- Elke groep stelt (a) een 5-stappenplan met een reeks ‘waaroms’ op, (b) drie hypothetische scenario’s en (c) een lijst met mogelijke tegenargumenten.
- Elke groep presenteert gedurende 5 minuten; daarna volgt een discussie.

SLUITEN**15 min****Reflectie**

- Welke strategieën zijn naar voren gekomen die de studenten van plan zijn opnieuw te gebruiken?
- Waar liep de redenering vast — en hoe hebben de teams dit opgelost?
- Wat zegt deze oefening over hoe argumenten worden opgebouwd?

Activiteiten & werkbladen**✦ Scenariobank — flashcards**

1. Universeel basisinkomen — economische en sociale gevolgen (keten van waarom-vragen + 3 directe + 3 indirecte gevolgen).
2. Alle schoolexamens vervangen door praktijkprojecten — variabelen, voor- en nadelen.
3. AI stelt diagnoses beter dan artsen — stel twee alternatieve scenario's op.
4. Sociale media verboden voor jongeren onder de 16 — directe, indirecte en onbedoelde gevolgen.
5. Vierdaagse werkweek — pas zowel deductief als inductief redeneren toe.
6. Gratis universitair onderwijs — ontwikkel een vijfstappen-keten van waarom-vragen.

7. Gratis openbaar vervoer in alle steden — analyseer variabelen en stel scenario's op.
8. 100% hernieuwbare energie binnen vijf jaar — economische, werkgelegenheids- en geopolitieke gevolgen.

✦ Beoordelingsrubriek

- Logische samenhang: gestructureerde argumenten, gemakkelijk te volgen. /10
- Diepgang van de analyse: grondig, scherpzinnig, goed onderbouwd. /10
- Tegenargumenten: duidelijk geïdentificeerd en effectief weerlegd. /10
- Originaliteit: creatieve, onderscheidende aanpak. /10
- Totaal: ____ / 40

★ Tips & trucs

- Gebruik de beoordelingscriteria zichtbaar: logische samenhang, diepgang van de analyse, anticiperen op tegenargumenten, originaliteit.
- Moedig groepen aan om elke stap op flip-overpapier vast te leggen, zodat de redeneringsketens zichtbaar blijven.
- Als de tijd krap is, doe dan alleen de 'Chain of Whys'-oefening — die bevat het grootste deel van de waarde van de les.

✓ Beoordeling

- Gebruik de rubriek (logische samenhang / diepgang van de analyse / tegenargumenten / originaliteit, elk gescoord van 0–10).
- Optioneel huiswerk: analyseer een echt publiek debat en breng de redeneringsstructuur ervan in kaart.

Inzicht in soorten moties in WSD

Herken en categoriseer moties op basis van waarden, beleid en feiten — en leer wat elk type vereist.

DUUR
45 min

NIVEAU
Beginner–Gemiddeld

GROEP
15–30

◆ Leerdoelen

- De drie belangrijkste debattoespraaktypes in World Schools Debate begrijpen: waarde, beleid, feitelijk.
- De belangrijkste kenmerken van elk type identificeren.
- Oefenen met het herkennen en categoriseren van moties.
- Bewustwording ontwikkelen van de redenering die elk type vereist.

■ Benodigheden

- Whiteboard of flip-over.
- Afgedrukte hand-outs met negen gemengde bewegingen (drie van elk type).
- Stiften of pennen.

Lesverloop

BEGIN

5 min

De vraag vastleggen

- Stel de vraag: “Wat is een debatmotie?”
- Kort voorbeeld: vergelijk een waardevoorstel (“Dit Huis hecht meer waarde aan kunst dan aan wetenschap”) met een beleidsvoorstel (“Dit Huis zou wegwerpplastic verbieden”).

MINI-LEZING

15 min

De drie soorten moties

Waardenmoties

- Over wat goed, juist, belangrijk of rechtvaardig is. Ze gaan over principes, niet over acties.

- Voorbeeld: Dit Huis is van mening dat vrijheid belangrijker is dan veiligheid.

Beleidsmoties

- Stelt een specifieke handelwijze voor — meestal aangeduid met 'zou'.
- Voorbeeld: Dit Huis zou roken in alle openbare ruimtes verbieden.

Feitelijke moties

- Beweren dat iets wel of niet waar is, gericht op bewijs.
- Voorbeeld: Dit Huis is van mening dat klimaatverandering voornamelijk door de mens wordt veroorzaakt.

OEFENING

15 min

Sorteer de moties

- Deel negen gemengde moties uit; leerlingen categoriseren deze individueel en vergelijken ze vervolgens in tweetallen.
- Nabespreking met de hele klas: focus op grensgevallen en meningsverschillen.

AFSLUITING

10 min

Reflecteer

- Welk type was het moeilijkst te herkennen? Waarom?
- Hoe zou je aanpak verschillen bij een motie over een waarde versus een motie over een beleid?

Activiteiten & werkbladen

✦ Motiebank voor de sortering

1. Dit Huis is van mening dat sociale media meer kwaad dan goed doen.
2. Dit Huis zou de verkoop van energiedrankjes aan minderjarigen verbieden.
3. Dit Huis is van mening dat klimaatverandering de grootste bedreiging voor de mensheid vormt.
4. Dit Huis zou een universeel basisinkomen invoeren.
5. Dit Huis is van mening dat schoonheidsnormen een sociale constructie zijn.
6. Dit Huis zou de doodstraf afschaffen.
7. Dit Huis is van mening dat ruimteverkenning een verspilling van middelen is.
8. Dit Huis zou verplichte militaire dienst voor alle burgers invoeren.
9. Dit Huis is van mening dat AI binnen twintig jaar de meeste banen van mensen zal vervangen.

★ Tips & trucs

- Als dezelfde motie op twee manieren kan worden geïnterpreteerd, vraag dan welk soort bewijs de doorslag geeft — dat is meestal bepalend.
- Houd de snelkaart bij de hand: WAARDE = principe, BELEID = actie, FEITELIJK = bewijs.

✓ Beoordeling

- Snelle controle: geef vijf nieuwe moties en vraag de studenten om ze te labelen.
- Let op de nauwkeurigheid en het zelfvertrouwen tijdens de sorteeroefening.

Definities: De stelling definiëren

Hoe voorstanders het kader van een debat opstellen — en tegenstanders dit aanvechten.

DUUR
45 of 90 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
elk

◆ Leerdoelen

- Het basiskader voor de argumentatie van een debatteam opzetten.
- Vage of dubbelzinnige termen in een motie identificeren.
- Oefenen met het schrijven van definities die eerlijk, betwistbaar en begrijpelijk zijn.
- Weaselling herkennen en leren hoe de tegenpartij dit kan aanvechten.

■ Benodigdheden

- Papiertjes met daarop de moties afgedrukt.
- Whiteboard of flip-over voor voorbeelden in de klas.

Lesverloop

MINILECTIE

15 min

Waarom definities belangrijk zijn

- De voorstanders moeten – en krijgen – de inhoudelijke kaders van het debat bepalen.
- Definities zijn de taak van de eerste spreker aan de voorstanderszijde.
- Een goede definitie is eerlijk, bespreekbaar en begrijpelijk voor een gemiddeld opgeleid publiek.

Praktijkvoorbeeld

- Stelling: Dit Huis zou ervoor zorgen dat 50% van de leden van raden van bestuur vrouw is.
- Waar? — beperk dit indien nodig tot liberale democratieën; doe niet alsof Iran of Saoedi-Arabië dit zullen overnemen.
- Wie handhaaft dit? — doorgaans nationale regeringen en parlementen.
- Wat betekent “verplicht”? — synoniem met dwingend of wettelijk vereist.

OEFENING

10 min

Groepsdefinities

- Deel de motieformulieren uit. De leerlingen zoeken naar dubbelzinnige termen.
- Elke groep schrijft een definitie van één of twee zinnen die het debat eerlijk weergeeft.

DELEN

20 min

Voorlezen en bespreken

- Groepen lezen hun motie en definitie hardop voor.
- De klas bespreekt of de definitie eerlijk, beperkend of ontwijkend is.

Wat is ontwijkend?

- De motie zo beperken dat het voorstel alleen de gemakkelijke argumenten aanvoert (bijv. een debat over vrouwen in raden van bestuur uitsluitend in Scandinavië situeren). Juryleden straffen dit af.

Activiteiten en werkbladen

✦ Motiebank — beginners

- THBT het openbaar vervoer zou gratis moeten zijn.
- THBT er is te veel reclame in de sport.
- THBT alle leerlingen schooluniformen zouden moeten dragen.

✦ Motiebank — junioren

- THBT reclame mag niet op kinderen gericht zijn.
- THW maak de beoordeling van leraren verplicht.
- THBT de EU is een voorbeeld voor de wereld.
- THW de kiesgerechtigde leeftijd verlagen.

✦ Motiebank — senioren

- THBT de verzorgingsstaat moet worden afgeschaft.
- THW beperken de berichtgeving in de media over terroristische gruweldaden.
- TH is voorstander van quota voor vrouwen in nationale parlementen.

★ Tips & trucs

- De meeste definities zouden minder dan een minuut spreektijd moeten in beslag nemen — houd ze kort.
- Zorg dat je een paar door jou geschreven, goede moties achter de hand hebt om in te brengen als studenten met hun mond vol tanden staan.
- Wanneer de tegenpartij een definitie betwist, moet zij een alternatief aandragen, niet alleen bezwaar maken.

✓ Beoordeling

- Heeft de leerling de meest vage delen van de motie geïdentificeerd?
- Heeft de student termen aangeduid die verkeerd geïnterpreteerd zouden kunnen worden?
- Heeft de definitie een duidelijk en eerlijk speelveld gecreëerd voor beide partijen?
- Was de definitie redelijk voor een gemiddeld opgeleid publiek?

Analyse van de motie

Splits een motie op in het conflict, de belanghebbenden, de gevolgen en de aannames voordat er ook maar één argument wordt geschreven.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner–Gemiddeld

GROEP
15–30

◆ Leerdoelen

- Docenten voorzien van hulpmiddelen om bewegingsanalyse effectief te onderwijzen.
- Conflicten, belanghebbenden en effecten in elke beweging identificeren.
- Kritisch denken, gestructureerd redeneren en argumenteren ontwikkelen.

■ Benodigdheden

- Whiteboard / flip-over en stiften.
- Afgedrukte voorbeelden van moties met uiteenlopende onderwerpen en complexiteit.
- Werkbladen voor motieanalyse.
- Wekker; presentatiedia's met een overzicht van het raamwerk.

Lesverloop

BEGIN

15 min

Wat houdt het analyseren van een motie in?

- Neem live een eenvoudige motie door: Dit Huis zou wegwerpplastic verbieden.
- Breng het centrale conflict naar voren (milieu versus gemak).
- Introduceer de vijf leidende vragen die tijdens de les worden gebruikt.

OEFENING

Sorteer op type motie

15 min

- Deel gemengde moties uit; de leerlingen categoriseren deze als waarde-, beleids- of feitelijke moties.
- Korte nabespreking: leg het verband tussen het type motie en het soort analyse dat het vereist.

KADER

15 min

Conflict – Belanghebbenden – Gevolgen – Context – Haalbaarheid

Conflict

- Identificeer de centrale spanning die op het spel staat.

Belanghebbenden

- Wie wordt er geraakt? Individuen, instellingen, het milieu.

Gevolgen

- Gevolgen voor elke belanghebbende, op korte en lange termijn.

Context

- Culturele, politieke en sociale context.

Haalbaarheid

- Is dit voorstel realistisch?

BEGELEID

20 min

Groepsanalyse

- Wijs een motie toe (bijv. Dit Huis zou de kiesgerechtigde leeftijd verlagen naar 16 jaar).
- Elke groep beantwoordt: Welk probleem wordt aangepakt? Wie profiteert ervan en wie verliest erbij? Wat zijn de waarschijnlijke uitkomsten?
- De docent loopt rond en stelt verdiepende vragen.

DELEN

20 min

Groepspresentaties

- Elke groep presenteert zijn analyse (3 minuten).
- De feedback richt zich op duidelijkheid en diepgang.

AFSLUITEN

5 min

Afsluiting en vragenronde

- Vat de belangrijkste punten samen. Benadruk dat analyse voorafgaat aan het opbouwen van een betoog.

Activiteiten & werkbladen

✦ Sorteeroefening — gemengde bewegingsbank

- Dit Huis is van mening dat sociale media meer kwaad dan goed doen. (waarde)
- Dit Huis zou de verkoop van energiedrankjes aan minderjarigen verbieden. (beleid)
- Dit Huis is van mening dat klimaatverandering de grootste bedreiging voor de mensheid vormt. (waarde)
- Dit Huis zou een universeel basisinkomen invoeren. (beleid)
- Dit Huis is van mening dat AI over twintig jaar de meeste banen zal vervangen. (feit)
- Dit Huis zou dierproeven voor medisch onderzoek verbieden. (beleid)

✦ Korte quiz

1. Het primaire doel van motieanalyse: (a) feiten onthouden (b) conflicten, belanghebbenden en gevolgen identificeren (c) een winnaar aanwijzen (d) complexiteit categoriseren.
2. Wie is een belanghebbende in de motie “THW verbiedt wegwerpplastic”? (a) Wilde dieren (b) Overheden (c) Consumenten (d) Al het bovenstaande.
3. Een waardemotie richt zich op: (a) actie (b) overtuigingen/principes (c) feiten (d) belanghebbenden.

★ Tips & trucs

- Gebruik herkenbare voorbeelden om studenten te helpen bij moeilijkere moties.
- Verhoog de complexiteit geleidelijk naarmate studenten meer zelfvertrouwen krijgen.
- Benadruk dat er bij analyse geen “foute” antwoorden zijn — alleen zwakkere of sterkere redeneringen.

✓ Beoordeling

- Observeer de deelname en betrokkenheid van de groep tijdens de oefeningen.
- Beoordeel de kwaliteit van de gepresenteerde bewegingsanalyses.
- Gebruik de korte quiz in de bijlage om te controleren of de stof begrepen is.

Debatonderzoek: snelle feiten voor sterke argumenten

Een oefening van 45 minuten in het snel vinden, beoordelen en presenteren van betrouwbare informatie.

DUUR
45 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
15–30

◆ **Leerdoelen**

- Onderzoeksvaardigheden ontwikkelen met de nadruk op snelheid en nauwkeurigheid.
- Kritisch denken over de geloofwaardigheid en relevantie van bronnen stimuleren.
- Zelfvertrouwen opbouwen om bevindingen duidelijk te presenteren.
- Onderzoek koppelen aan voor de sector relevante onderwerpen.

■ **Benodigheden**

- Apparaten met internettoegang (smartphones, tablets, computers).
- Een voor de sector relevant debatonderwerp per groep (zie de onderwerpenbank).
- Wekker; flip-over om de bevindingen van de groep samen te vatten.

Lesverloop

OPEN

5 min

Waarom onderzoek belangrijk is

- Beschrijf de drie pijlers van goed debatonderzoek: relevantie, geloofwaardigheid, duidelijkheid.
- Vorm groepjes van 3–4 personen; wijs aan elke groep een brancheonderwerp toe.

ONDERZOEK

Zoeken en verzamelen

- Elke groep verdeelt de rollen: verkenner, factchecker, notulist.

15 min

- De docent loopt rond en stuurt de groepen in de richting van betrouwbare bronnen, weg van doodlopende sporen.

PRESENTATIE

20 min

Briefings van twee minuten

- Elke groep heeft 2–3 minuten om te presenteren: overzicht van het onderwerp, twee belangrijke bevindingen, één open vraag.
- Korte vraag-en-antwoondronde na elke presentatie.

AFSLUITING

5 min

Reflectie

- Wat was het moeilijkste aan snel onderzoek doen?
- Hoe hebben de groepen besloten wat ze zouden opnemen — en wat ze zouden weglaten?

Activiteiten & werkbladen

✦ Bank met onderwerpen die relevant zijn voor de sector

- Automatisering en beschikbaarheid van banen in de productie, detailhandel of gezondheidszorg.
- Duurzaamheidspraktijken bij lokale bedrijven.
- Stages versus uitsluitend klassikaal onderwijs voor carrièrekansen.
- Elektrische voertuigen en de auto-industrie.
- Socialemarketing voor het MKB.
- Carrières in hernieuwbare energie voor leerlingen in het beroepsonderwijs.
- VR-trainingen op het gebied van lassen, gezondheidszorg of luchtvaart.
- Fast fashion en duurzame alternatieven in de textielsector.

★ Tips & trucs

- Gebruik onderwerpen die aansluiten bij de beroepsrichtingen van de studenten voor meer betrokkenheid.
- Selecteer vooraf twee of drie betrouwbare bronnen voor groepen die vastlopen.

✓ Beoordeling

- Verdelen de studenten de taken en werken ze effectief samen?
- Worden argumenten ondersteund door geloofwaardig bewijs?
- Let op de deelname tijdens de vraag-en-antwoordronde en de reflectie.

Meningen verkennen en argumenten opbouwen

De 4 hoeken van het debat — een op beweging gebaseerde manier om meningen naar voren te brengen, te verdedigen en bij te sturen.

DUUR
45 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
10–30

◆ Leerdoelen

- Vloeiend leren meningen te uiten.
- Actief luisteren en aanpassingsvermogen bevorderen.
- Zelfvertrouwen opbouwen bij het verdedigen of bijstellen van standpunten.
- De basis van kritisch denken en argumenteren introduceren.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Ruimte om te bewegen.
- Vijf borden: Helemaal mee eens, Enigszins mee eens, Neutraal, Enigszins oneens, Helemaal oneens.
- Uitspraken die relevant zijn voor de beroepen en het leven van de leerlingen.

Lesverloop

BEGIN

5 min

De toon zetten

- Leg het verband uit tussen deze activiteit en debatvaardigheden.
- Formuleer de principes: kritisch denken, luisteren, je aanpassen.

RONDE 1

10 min

Stelling & beweging

- Lees de eerste stelling voor.
- Leerlingen gaan naar de positie die hun mening weergeeft.

- Vraag twee of drie leerlingen uit elke positie om hun redenering uit te leggen.
- Vraag iedereen die overtuigd is geraakt om van positie te wisselen.

RONDE 2

10 min

Scherpere stellingen

- Nieuwe stelling; herhaal de cyclus.
- Benadruk eventuele zichtbare verschuivingen en vraag waarom die verschuivingen plaatsvonden.

RONDE 3

10 min

Stellingen met grotere inzet

- Geef een laatste, veeleisender stelling.
- Moedig de leerlingen aan om één bewijsstuk te geven ter ondersteuning van hun standpunt.

NABESPREKING

5 min

Reflecteer

- Wat heb je geleerd door te luisteren?
- Was het moeilijk om van gedachten te veranderen? Waarom?
- Bevorder openheid en respect.

Activiteiten & werkbladen

✦ Voorbeelduitspraken

- Praktische vaardigheden zijn tegenwoordig waardevoller dan theoretische kennis.
- Leerlingen in het beroepsonderwijs zouden verplicht stage moeten lopen.
- Leerlingen moeten zich eerder in hun opleiding specialiseren.
- Uniformen zouden verplicht moeten zijn op beroepsopleidingen.
- Leerlingen moeten meer inspraak krijgen bij het opstellen van het lesprogramma.
- Sociale media hebben meer positieve dan negatieve effecten.
- AI zal binnen twintig jaar de meeste banen van mensen overnemen.
- Globalisering heeft een positieve invloed op lokale ambachten.

★ Tips & trucs

- Kies uitspraken die studenten aanspreken — beroepsgerichte onderwerpen werken goed.
- Benadruk dat er geen goede of foute antwoorden zijn.
- Zorg ervoor dat ook de stillere leerlingen aan het woord komen, al is het maar kort.
- Zorg dat je vervolgvragen paraat hebt voor het geval de discussie vastloopt.

✓ Beoordeling

- Let erop hoe duidelijk leerlingen hun mening verwoorden tijdens de beweging.
- Beoordeel de deelname: heeft iedereen meegewerkt?
- Luister of er tijdens de nabespreking doordachte reflecties worden gegeven.

Logica in het debat

De mechanismen van argumenten, drogredenen en hoe de kwaliteit van redeneringen te beoordelen.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner / Laag-gemiddeld

GROEP
10–25

◆ Leerdoelen

- De mechanismen achter argumenten, voorbeelden en weerleggingen begrijpen.
- Gebruik die mechanismen om effectieve argumenten en weerleggingen op te bouwen.
- De logische kracht van verschillende argumenten beoordelen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Whiteboard.
- Uitgewerkte voorbeelden over sociale media, schooluniformen, enz. (zie activiteitenkaart).
- Afdrukbare rubriek voor het beoordelen van argumenten.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Wat maakt een argument overtuigend?

- Vraag het aan de klas. Schrijf de antwoorden op het bord.
- Introduceer de belangrijkste woordenschat: argument, premisse, voorbeeld, impact.
- Neem een uitgewerkt voorbeeld hardop door.

VERKENNEN

20 min

Mechanismen van argumentatie

- Kleine groepen (3–4) krijgen de opdracht: We moeten huiswerk verbieden.
- Elke groep kiest één argument en zoekt tegenargumenten.

- De hele klas bespreekt de resultaten — de docent introduceert veelvoorkomende drogredenen wanneer deze aan de orde komen.

OPBOUW

30 min

Opbouwen & weerleggen

- Stelling: Er moet een leeftijdsgrens gelden voor sociale media.
- Verdeel de leerlingen in voor- en tegenstanders; elk schrijft een betoog van 10 minuten.
- Vorm duo's met leerlingen van de andere kant; 10 minuten wederzijdse weerlegging.
- **Met** de hele klas: wat maakte de sterkste argumenten moeilijker te weerleggen?

EVALUEREN

20 min

Beoordeel de logische kracht

- Presenteer 3–4 voorbeeldargumenten met ingebouwde problemen (ad hominem, valse dichotomie, deugdelijk, ...).
- De klas beoordeelt ze aan de hand van de rubriek in de bijlage.
- Bespreek waarom de rubriek onderscheid maakt tussen sterke en zwakke argumenten.

SLUITEN

10 min

Debrief

- Vat het argument, de premisse, het voorbeeld en de impact samen.
- Elke leerling schrijft één zin op over wat hij of zij de volgende keer anders zal doen.

Activiteiten en werkbladen

✦ Voorbeeldargumenten — Schooluniformen

Voor (valse dichotomie)

- “Zonder uniformen zullen leerlingen zich ongepast kleden of hun tijd verspillen aan mode” — gaat voorbij aan realistische kledingvoorschriften.

Voor (helder argument)

- “Uniformen zorgen ervoor dat sociaaleconomische verschillen minder opvallen, waardoor pesten op basis van kleding afneemt.”

Tegen (beroep op autoriteit)

- “Vooraanstaande psychologen zijn het erover eens dat uniformen individualiteit onderdrukken” — steunt op namen in plaats van op redenering.

Tegen (selectief gebruik van gegevens)

- “Eén school in Hamburg zag geen verbetering, dus uniformen werken niet” — generaliseert op basis van één enkel geval.

✦ **Beoordelingsschema voor argumenten**

- Duidelijkheid van de stelling (0–5)
- Kracht van het bewijs (0–5)
- Uitleg van de effecten (0–5)
- Logische samenhang (0–5)
- Omgang met tegenargumenten (0–5)
- Totaal: ____ / 25

★ **Tips & trucs**

- Houd voorbeelden dicht bij het echte leven van de leerlingen — dit verbetert de betrokkenheid en het onthouden.

✓ **Beoordeling**

- Schriftelijk betoog over een gegeven onderwerp.
- Voorbereide toespraak over een vooraf bepaald onderwerp.
- Debat in de klas, beoordeeld volgens dezelfde rubriek.

Bouw je argument op

De vier onderdelen van elk sterk argument: stelling, uitleg, bewijs, verband.

DUUR
45 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Begrijpen wat een argument is en waarom het de bouwsteen van het debatteren vormt.
- De vier belangrijkste onderdelen van een sterk argument herkennen.
- Een origineel argument opbouwen met behulp van die vier componenten.

■ Benodigheden

- Whiteboard of projector.
- Voorbeelden van argumenten, afgedrukt of geprojecteerd.
- Werkblad voor het opbouwen van argumenten (zie bijlage).
- Vooraf opgestelde eenvoudige debatonderwerpen.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Wat maakt een argument overtuigend?

- Vraag het aan de klas. Leg vervolgens uit: in een debat is een argument meer dan een mening — het is bewust opgebouwd.

MINI-LEZING

10 min

De vier onderdelen

1. Stelling (bewering)

- Het belangrijkste punt. Voorbeeld: huiswerk moet beperkt blijven tot 30 minuten per dag.

2. Toelichting

- Waarom is dit waar of belangrijk? Voorbeeld: Te veel huiswerk leidt tot stress en minder tijd om te rusten .

3. Bewijs

- Feiten, voorbeelden, redeneringen van deskundigen. Voorbeeld: Een WHO-onderzoek uit 2023 legt een verband tussen meer dan een uur huiswerk en meer stress bij tieners.

4. Verband met de motie

- Koppel het argument terug aan de motie. Voorbeeld: Het beperken van huiswerk draagt bij aan het welzijn van leerlingen — en dat is waar deze motie over gaat.

GROEPSWERK

15 min

Een argument opbouwen

- Groepen van 2–4 personen. Elke groep krijgt een motie (bijv. Dit Huis zou huiswerk verbieden).
- Bouw één sterk argument op met behulp van het vierdelige werkblad.
- Moedig creativiteit aan, maar controleer elk onderdeel op duidelijkheid en relevantie.

DELEN

10 min

Groepspresentaties

- Elke groep leest hun argument hardop voor.
- Korte feedback: Is de uitleg duidelijk? Is het bewijs sterk? Klopt het?

AFSLUITING

5 min

Samenvatting

- De klas noemt de vier onderdelen hardop.
- Optioneel afsluitend opstel: schrijf een betoog in vier delen over het thema „Moet fastfood op scholen worden verboden?“

Activiteiten en werkbladen

✦ Werkblad — Bouw je betoog op

- Motie / onderwerp: ____
- 1. Stelling (bewering) — je belangrijkste punt in één zin.
- 2. Uitleg — waarom is dit waar of belangrijk?
- 3. Bewijs — welk feit, voorbeeld of welke logica ondersteunt dit?
- 4. Verband — hoe helpt dit jouw kant om te winnen?

- Slotargument — schrijf het volledige argument in één alinea.

★ Tips & trucs

- Gebruik onderwerpen uit het echte leven — die leveren betere voorbeelden op.
- Geef elk deel op het bord een eigen kleur om de structuur te onthouden.
- Geef zinsbeginners aan zwakkere schrijvers (bijv. “Een reden is...”, “Dit is belangrijk omdat...”).
- Maak van de vier onderdelen een gewoonte door ze in elke volgende les te herhalen.

✓ Beoordeling

- Formatieve observatie tijdens groepswork en presentaties.
- Optioneel schriftelijk eindtoetsje.
- Feedback van medeleerlingen: ‘Wat was het sterkste punt in dit betoog?’

Een plan opstellen: modellen in het beleidsdebat

Een herhaalbaar recept — *Probleem* → *Oorzaak* → *Actor* → *Mechanisme* → *Kosten* — voor elke beleidsmotie.

DUUR
45 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Begrijpen wat een beleidsmotie is en hoe deze verschilt van waarden- en feitelijke moties.
- Het probleem identificeren dat de motie aanpakt en de onderliggende oorzaken ervan.
- Een duidelijk, realistisch model opstellen met een actor, een mechanisme en een kost.

■ Benodigheden

- Whiteboard of flip-over.
- Afgedrukt werkblad met leidende vragen.
- Set van 3–5 beleidsmoties voor groepswerk.
- Stiften en plakbriefjes.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Waarom beleidsvoorstellen modellen nodig hebben

- Samenvatting: beleidsmoties stellen maatregelen voor.
- Een model laat zien hoe het voorstel in de praktijk zal werken.

MINILEZING

10 min

De vijf stappen

Stap 1 — Probleem

- Welk probleem bestaat er in de huidige situatie? (bijv. luchtvervuiling, voedselverspilling).

Stap 2 — Oorzaak

- Waarom bestaat het? Wat houdt het in stand?

Stap 3 — Actor

- Wie voert het plan uit? (Overheid, scholen, VN, EU...)

Stap 4 — Mechanisme

- Wat gaan ze precies doen? (Verbieden, belasten, reguleren, subsidiëren...)

Stap 5 — Kosten

- Wat kost het — financieel, sociaal, politiek? Is het realistisch?

Praktijkvoorbeeld

- Motie: Dit Huis zou reclame voor fast fashion verbieden.
- Probleem: overconsumptie schaadt het milieu. Oorzaak: agressieve advertenties stimuleren overconsumptie.
- Actor: de media-autoriteit van de overheid. Mechanisme: een verbod op fast-fashion-advertenties op openbare zenders en sociale media. Kosten: toezicht + weerstand vanuit de sector.

GROEPSWERK

20 min

Bouw een model

- Groepen van 3–4 personen met elk één beleidsvoorstel.
- Vul het werkblad in: probleem → oorzaak → actor → mechanisme → kosten.
- Optioneel: mini-presentatie van 1–2 minuten over elk model.

BESPREKEN

10 min

Reflecteer

- Wat was het moeilijkst? Was er onenigheid over het probleem of de oorzaak?
- Met welke factor of welk mechanisme kon je het makkelijkst werken?

Activiteiten & werkbladen

✦ Werkblad — Een model bouwen

- Beweging: ____
- Stap 1 — Probleem: ____
- Stap 2 — Oorzaak(en): ____
- Stap 3 — Agent: ____
- Stap 4 — Mechanisme: ____

- Stap 5 — Kosten (financieel / politiek / sociaal): _____

★ Tips & trucs

- Gebruik onderwerpen waar leerlingen echt om geven — telefoonverboden, junkfood, schooluniformen.
- Maak het visueel: teken de keten op het bord.
- Benadruk voortdurend de haalbaarheid: 'Is dit realistisch? Wie zou hiertegen zijn?'
- Prijs creativiteit, maar beloon haalbaarheid.

✓ Beoordeling

- Informele observatie tijdens groepswerk.
- Optioneel exit-ticket: 'Wat maakt een model sterk in een beleidsdebat?'
- Beoordeel de duidelijkheid en logica tijdens mini-presentaties.

Case opbouwen

Van sterke argumenten naar een samenhangend teamplan — met het SPERM-model en strakke openingsverklaringen.

DUUR
45 of 90 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
elk

◆ Leerdoelen

- Stel het algemene kader van een debatteam op — niet alleen de argumenten, maar ook de volgorde, de labels en de openingszin die ze gebruiken.
- Verdeel de argumenten over de sprekers op een manier die de juryleden kunnen volgen.
- Schrijf openingsverklaringen die in minder dan een minuut de strategie van het team aangeven.

■ Benodigheden

- Papiertjes met daarop de moties afgedrukt.
- Een leeg werkblad voor het opbouwen van een zaak voor elke student.

Lesverloop

MINI-LEZING

15 min

Wat is het opbouwen van een zaak?

- Juryleden beoordelen argumenten EN samenhang — heeft het team een plan?

Checklist voor het opbouwen van een case

- Wat willen we bereiken / verdedigen?
- Wat weten we al? Wat moeten we nog onderzoeken?
- Welke argumenten ondersteunen welk doel?
- In welke volgorde moeten ze worden gepresenteerd? Hoe benoemen we ze?
- Hoe ziet onze openingsverklaring eruit?

Vuistregel voor de spreekvolgorde

- 1e spreker: definitie + 2 argumenten. 2e spreker: 1 argument + weerlegging. 3e spreker: alleen weerlegging — geen nieuwe argumenten.

OEFENEN

10 min

Casus uit een motie

- Deel motieformulieren uit. Elke groep stelt een concept op: argumenten, volgorde, labels en een openingsverklaring van 30–60 seconden.
- Moedig argumentcategorieën in SPERM-stijl aan — Sociaal, Politiek, Economisch/Ethisch/Milieu, Religieus, Moreel.

DELEN

20 min

Voorlezen

- Elke groep leest hun openingsverklaring en argumentatieoverzicht voor.
- De klas beoordeelt: staat het sterkste argument vooraan? Zijn de labels memorabel? Geeft de inleiding een duidelijk plan weer?

Activiteiten & werkbladen

✦ Werkblad voor het opbouwen van de zaak

- Motie: ____
- Waarom is dit voorstel relevant? ____
- Beoogde doelstelling(en): ____
- Belanghebbenden / actoren: ____
- Gebruikte argumentatiecategorieën (SPERM): ____
- Argument I (1e spreker): ____
- Argument II (1e spreker): ____
- Argument III (2e spreker): ____
- Openingsverklaring (30–60 seconden): ____

✦ Voorbeeld — “THBT roken moet worden verboden in openbare ruimtes”

Openingsverklaring voor de stelling

- “Roken wordt algemeen geaccepteerd — maar is dat terecht? Moeten niet-rokers werkeloos toekijken terwijl vreemden hen dwingen rook in te ademen? Bij bushaltes, in restaurants, op treinstations? Nee. Vandaag zal de voorstander aantonen dat het redelijk is om te beperken waar rokers mogen roken, en dat

overheden de morele plicht hebben om belastingbetalende, werkende burgers te beschermen die hun gezondheid vooropstellen.”

Mogelijke argumentatiegebieden

- Volksgezondheid · kosten van de gezondheidszorg · levensduur · individuele keuzevrijheid in de samenleving · schade aan niet-rokers · tragedie van de commons · milieu-impact (sigarettenpeuken).

★ Tips & trucs

- Tegenintuïtief maar bewezen: begin met je sterkste argument. Dit geeft de tegenpartij meer om over na te denken, maar straalt zelfvertrouwen uit.
- Geef elk argument een korte, pakkende titel, zodat je er in toespraken naar kunt verwijzen ('keuzevrijheid', 'volksgezondheid', 'milieu').
- In openingsverklaringen gaat het om de agenda, niet om details. Bewaar de inhoud voor de argumenten.

✓ Beoordeling

- Hebben de studenten geldige, relevante argumenten aangedragen?
- Hebben ze de argumenten voorzien van treffende trefwoorden?
- Hebben ze het sterkste argument als eerste geplaatst?
- Sluiten de argumenten logisch op elkaar aan?
- Is er een duidelijk overkoepelend idee, verwoord in de openingsverklaring?

Weerlegging

De weerleggingsketen — een oefening van 30 minuten in snelle, gerichte en respectvolle tegenargumenten.

DUUR
45 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
10–20

◆ Leerdoelen

- Argumenten effectief weerleggen onder tijdsdruk.
- Actief luisteren versterken — studenten moeten reageren op specifieke beweringen van medestudenten.
- Oefen zowel argumenteren als weerleggen in één cyclus.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Een lijst met debatargumenten (van tevoren opgesteld of bedacht tijdens een brainstormsessie).
- Timer of stopwatch.

Lesverloop

OPEN

5 min

Wat weerlegging is

- Definieer weerlegging; laat veelvoorkomende zwakke punten zien (gebrek aan bewijs, drogredenen, generalisaties).
- Leg de regels van de weerleggingsketen uit.

OPZET

5 min

Vorm de keten

- Vorm groepen (of een keten met de hele klas).
- Geef elke leerling een stelling.
- Volgorde: leerling 1 presenteert het argument; leerling 2 weerlegt leerling 1 en presenteert vervolgens zijn/haar eigen argument; leerling 3 weerlegt leerling 2; enzovoort.

KETEN

30 min

Voer de oefening uit

- Stap 1 — Leerling 1 presenteert (1–2 minuten).
- Stap 2 — Leerling 2 noemt een zwak punt, legt dit uit en presenteert vervolgens (2–3 minuten).
- Stap 3 — Leerling 3 weerlegt leerling 2 en geeft een presentatie.
- Ga door totdat iedereen aan het woord is geweest. Geef indien nodig korte pauzes van 30 seconden om zich voor te bereiden.

NABESPREKING

5 min

Reflecteer

- Was weerleggen of argumenteren moeilijker? Waarom?
- Welke argumenten waren het sterkst, en waarom?

Activiteiten & werkbladen

✦ Voorbeeldargumenten om de keten op gang te brengen

- Klimaatverandering is het meest kritieke mondiale vraagstuk van onze tijd.
- Fastfoodrestaurants zouden in de buurt van scholen verboden moeten worden.
- Socialemediaplatforms zouden nepnieuws strenger moeten reguleren.
- Deeltijdbanen tijdens de schooltijd maken leerlingen verantwoordelijker.
- Financiële geletterdheid zou een verplicht schoolvak moeten zijn.
- Mobiele telefoons zouden in de klas moeten worden toegestaan voor educatief gebruik.

★ Tips & trucs

- Gebruik bekende onderwerpen. Betrokkenheid is belangrijker dan originaliteit.
- Sta op respectvolle, constructieve weerlegging — focus op het argument, niet op de persoon.

✓ Beoordeling

- Zijn leerlingen actief betrokken, zowel bij het weerleggen als bij het opbouwen?
- Worden zwakke punten specifiek geïdentificeerd, niet vaag?
- Hoe hebben de studenten gereflecteerd op hun eigen prestaties?

Vragen stellen tijdens een debat

Informatievragen, vragen die drogredenen ontkrachten en gedisciplineerd kruisverhoor.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gevorderd

GROEP
12–20

◆ Leerdoelen

- Beheers geavanceerde vraagtechnieken in debatten.
- Stel strategische vragen (POI's).
- Logische drogredenen herkennen en blootleggen door middel van gerichte vragen.
- Kritische analyse en weerlegging aanscherpen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Flashcards met prikkelvragen (zie werkblad 1).
- Kaarten met logische drogredenen (werkblad 2).
- POI-beoordelingsrooster (werkblad 3).
- Checklist voor debatanalyse (werkblad 4).

Lesverloop

BEGIN

15 min

Stimulerende vragen & vraagtypes

Werk in tweetallen (5 min)

- Deel de flashcards uit. Elk duo beantwoordt een vraag en stelt vervolgens een vervolgvraag ter verduidelijking of ter verdieping.

Minilezing (10 min)

- Introduceer de vraagtypes: POI's (uitdagend of verduidelijkend), verduidelijkende vragen, verkennende vragen en weerleggende vragen.

KERN**25 min****POI-strategie & blootleggen van drogredenen**

- Strategische timing: wanneer, hoe vaak en waarom POI's stellen.
- Hoe POI's werken in WSD: aangeboden tussen minuut 1 en 7, nooit tijdens beschermde tijd.
- Goede praktijk: elke spreker van de oppositie biedt 2–3 POI's aan; sprekers accepteren er 1–2.
- Laat zien hoe goed geformuleerde POI's overhaaste generalisaties, ad hominem's, valse causaliteit en valse dilemma's aan het licht brengen.

OEFENING**35 min****Rollenspel-debat**

- Onderwerp: Hebben vrouwen echt gelijke kansen op de arbeidsmarkt?
- Elke student bereidt drie POI's voor en identificeert mogelijke drogredenen.
- Voer een gesimuleerd debat; klasgenoten beoordelen de POI's aan de hand van het beoordelingsschema.

SLUITEN**15 min****Reflectie**

- Waar waren de vragen succesvol — waar liepen ze vast?
- Welke technieken ga je blijven gebruiken? Optioneel huiswerk: analyseer een echt debat en breng verslag uit over de vraagtechnieken die daarin werden gebruikt.

Activiteiten & werkbladen**♦ Spiekkaart met logische drogredenen****Overhaaste generalisatie**

- Let op: absolute beweringen (alle, geen, altijd, nooit) zonder onderbouwing.
- Vraag: 'Kunt u statistieken overleggen die dit voor alle jongeren aantonen?'

Ad hominem

- Herken het: het argument richt zich op de persoon, niet op de bewering.
- Vraag: 'Maakt een gebrek aan directe ervaring de logica van het argument echt ongeldig?'

Valse causaliteit (post hoc)

- Herken het: er wordt aangenomen dat A B heeft veroorzaakt omdat A eerder plaatsvond.
- Vraag: 'Welke andere factoren kunnen je prestaties hebben beïnvloed?'

Vals dilemma

- Herken het: 'hetzij...of' waarbij het midden wordt uitgesloten.

- Vraag: 'Zijn er standpunten tussen volledige acceptatie en totale afwijzing?'

✦ POI-beoordelingsrooster

- Precisie — duidelijk, specifiek, goed geformuleerd.
- Beknoptheid — bondig en efficiënt.
- Strategische impact — verzwakt het argument of legt een tegenstrijdigheid bloot.
- Argumentatieve deugdelijkheid — logisch geldig, volgt de debatregels.
- Timing — op een strategisch geschikt moment aangedragen.
- Relevantie — sluit direct aan bij het onderwerp van het debat.

★ Tips & trucs

- Effectieve POI's zijn kort (max. 15 seconden), specifiek en goed getimed.
- Vermijd het stapelen van vragen — concentreer je op één punt per POI.
- Houd een respectvolle maar krachtige toon aan — POI's oefenen druk uit, ze zijn niet beledigend.

✓ Beoordeling

- Beoordelingsschema voor POI's: precisie, beknoptheid, strategische impact, degelijkheid, timing, relevantie (elk 1–4, totaal /24).
- Checklist voor debatanalyse voor beoordeling van het gehele debat.

DEBAT LES 14

Spreeken in het openbaar tijdens een debat

Overtuigende communicatie — structuur, presentatie en het beheersen van de zenuwen die bij beide horen.

DUUR
120 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
12–25

◆ Leerdoelen

- Effectieve communicatieve vaardigheden ontwikkelen.
- De logische structuur van argumentatieve toespraken verbeteren.
- De basisprincipes van non-verbale communicatie onder de knie krijgen.
- Strategieën aanleren om angst voor spreken in het openbaar te beheersen.

■ Benodigdheden

- Stopwatch.
- Videoclips van ervaren sprekers (een samengestelde afspeellijst werkt goed).
- Beoordelingsschema voor de afsluitende oefening.

Lesverloop

OPEN

20 min

Spontaan spreken

Fase 1 (10 min)

- Elke leerling houdt een toespraak van 1 minuut over een bepaald onderwerp — geen onderzoek, alleen overtuigingskracht.
- De onderwerpen variëren van sociale en ethische kwesties tot milieukwesties (zie activiteitenkaart).

Fase 2 (5 min)

- Korte gezamenlijke analyse — wat werkte? Wat stond in de weg?

Fase 3 (5 min)

- Bespreek de moeilijkheden: wanneer voelde je je het meest zelfverzekerd of juist onzeker?

KERN

35 min

Structuur van de toespraak

Klassieke structuur

- Inleiding — betoog — conclusie.

Aantrekkelijke openingszinnen

- Provocerende vraag. Persoonlijke anekdote. Verrassend statistisch gegeven.

De stelling opbouwen

- Duidelijkheid. Beknoptheid. Formele maar toegankelijke taal. Een vleugje lichte intellectuele provocatie.

De aandacht trekken

- Direct contrast. Metafoor. Paradox in een betoog.

Concepten concreet maken

- Voorbeelden. Scenario's. Verhalen vertellen vanuit ervaring.

UITVOERING

45 min

Non-verbaal gedrag & omgaan met angst

- Proxemica — ruimte, houding, handgebaren, oogcontact.
- Emotionele beheersing — ademhalingstechnieken, grondige voorbereiding.
- Oefening: toespraksimulaties met feedback op non-verbaal gedrag.
- Bekijk en analyseer 3–5 minuten van een geweldige spreker.

AFSLUITING

20 min

Mini-toespraak & peer review

- Elke student bereidt een toespraak van 1 minuut voor over een controversieel onderwerp.
- Medestudenten beoordelen aan de hand van een gezamenlijk beoordelingsschema: duidelijkheid, samenhang, effectiviteit, beheersing van non-verbale communicatie.

Activiteiten & werkbladen

✦ Onderwerpen voor spontane toespraken

Sociaal

- Verbetert of verslechtert technologie menselijke relaties?
- Zijn sociale media middelen voor verbinding of isolatie?
- Bereidt het formele onderwijs jongeren voor op de arbeidsmarkt?

Ethisch

- Moet maatschappelijke dienstverlening voor jongeren verplicht worden gesteld?
- Is kunstmatige intelligentie een bedreiging of een kans?
- Moet het gebruik van smartphones door studenten worden beperkt?

Milieu

- Moeten steden volledig autovrij worden gemaakt?
- Heeft vleesconsumptie een aanzienlijke invloed op de klimaatverandering?
- Is kernenergie een duurzame oplossing?

★ Tips & trucs

- Zelfvertrouwen komt voort uit voorbereiding. Maak oefenen onderdeel van de opdracht.
- Gebruik video — zelfs een telefooncamera — zodat studenten zichzelf een keer kunnen zien.
- Beloon moed al vroeg. De eerste poging is altijd het engst.

✓ Beoordeling

- Gebruik het bovenstaande beoordelingsschema met vier criteria.
- Optioneel huiswerk: analyseer een openbare toespraak en schrijf een kort verslag over de gebruikte technieken.

Tijdmanagement bij het debatteren

Wijs voorbereidingstijd toe, structureer je spreektijd en blijf kalm onder tijdsdruk.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
8–12

◆ Leerdoelen

- Begrijpen waarom tijdmanagement belangrijk is bij zowel de voorbereiding als het spreken.
- De tijd effectief verdelen over het opbouwen van argumenten, weerleggingen en samenvattingen.
- Duidelijk blijven onder tijdsdruk.

■ Benodigheden

- Een stopwatch of timer per groep.
- Vooraf opgestelde debatonderwerpen.
- Werkbladen voor spreekopzet en tijdsindeling.
- Whiteboard voor groepsdiscussies.

Lesverloop

OPEN

10 min

Waarom tijdmanagement belangrijk is

- Geef een kader aan de sessie, deel de doelen en stel verwachtingen vast.

BESPREKEN

15 min

Veelvoorkomende uitdagingen

- Wat is het moeilijkste aan het voorbereidingsproces? Is de tijd wel eens opgebraakt tijdens een toespraak?
- Leg gedeelde ervaringen vast op het whiteboard.

OEFFENING 1

25 min

Oefening van 10 minuten

- Stelling: Dit Huis is van mening dat sociale media meer kwaad dan goed doen.
- Fase 1 (3 min) — brainstorm: elk idee, zonder te filteren.
- Fase 2 (3 min) — kies 2–3 sterkste argumenten.
- Fase 3 (4 min) — schets de toespraak (inleiding, hoofddeelte, conclusie).
- Reflecteer (5 min): wat werkte, wat niet.

OEFFENING 2

25 min

Tijdsindeling van de toespraak

- Motie: Dit Huis zou fast fashion verbieden.
- Elke deelnemer houdt een toespraak van 2 minuten: inleiding 30 sec., hoofdpunten 60 sec., conclusie 30 sec.
- Gebruik een stopwatch.
- Feedback van mededeelnemers en coach over tijdsverdeling en duidelijkheid.

AFSLUITING

10 min

Tips & volgende stappen

- Stel prioriteiten tijdens de voorbereiding.
- Oefen toespraken met een timer totdat je de tijdslimieten instinctief aanhoudt.
- Blijf kalm — helderheid onder druk is het doel.

Activiteiten & werkbladen

✦ Voorbeeldmoties — beroepsonderwijs-vriendelijk

- Het toerisme in Thailand moet worden gereguleerd om lokale gemeenschappen en het milieu te beschermen.
- Werknemers in de horeca verdienen hogere lonen.
- THW moet bij reparatie- en onderhoudstrainingen prioriteit geven aan elektrische auto's.
- THW moet financiële geletterdheid verplicht stellen op beroepsscholen.
- Duurzame praktijken moeten verplicht worden in de horeca.
- THW moet het aantal toeristen in steden beperken om overbevolking te voorkomen.
- THB moderne boekhouding moet zich richten op de impact op het milieu.
- THW maakt training in klantenservice verplicht in het onderwijs in de horeca.

✦ Werkblad voor tijdsindeling

- Brainstormen — 3 min — uw werkelijke tijd: ____ — aantekeningen: ____
- Selectie van argumenten — 3 min — je werkelijke tijd: ____ — aantekeningen: ____
- Overzicht van de toespraak — 4 min — je werkelijke tijd: ____ — aantekeningen: ____
- Toespraak: inleiding 30 sec. • hoofdpunten 60 sec. • conclusie 30 sec.

★ Tips & trucs

- Oefen altijd met een timer; als je op je instinct vertrouwt, lever dat toespraken van 3 minuten op in tijdsvakken van 2 minuten.
- Stel een persoonlijke standaardverdeling op waar je op kunt terugvallen als je onder druk staat.

✓ Beoordeling

- Let tijdens oefeningen op de tijd.
- Feedback van collega's over de tijdsverdeling.
- Checklist voor zelfbeoordeling na elke oefening.

DEBAT LES 16

Beoordeling in het debat

Beoordeel eerlijk, geef bruikbare feedback en blijf objectief, zelfs als de discussie verhit raakt.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld–Gevorderd

GROEP
10–20

◆ Leerdoelen

- Inzicht krijgen in de criteria die worden gebruikt om debatten te beoordelen: argumentatie, presentatie, strategie.
- Eerlijke, objectieve beslissingen nemen bij het jureren.
- Bied constructieve, bruikbare feedback aan debaters.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Hand-out met beoordelingscriteria.
- Voorbeeld van een debatfragment (3–4 minuten).
- Hand-out met feedbacksjabloon.
- Stopwatch.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Waarom jurering belangrijk is

- Beschouw objectiviteit als een vaardigheid. Benadruk de invloed van feedback op de ontwikkeling van debaters.

BESPREK

15 min

De vier belangrijkste criteria

- Argumentatie — kwaliteit, duidelijkheid, relevantie.
- Weerlegging — hoe goed een debater tegenargumenten aanpakt.

- Presentatie — duidelijkheid, betrokkenheid, overtuigingskracht.
- Strategie — tijdsbesteding, structuur, besluitvorming.

OEFENING 1

20 min

Bekijk en beoordeel

- Laat een debatfragment van 3–4 minuten zien.
- Elke deelnemer beoordeelt de argumentatie, stijl en strategie op een schaal van 1 tot 5 met behulp van het werkblad.
- Groepsreflectie: wat was het moeilijkst om te beoordelen? Waar liepen de beoordelingen uiteen?

OEFENING 2

25 min

Constructieve feedback

- Neem het feedbackformulier door (positieve punten → verbeterpunten → suggesties).
- Elke deelnemer schrijft feedback voor een debater uit de clip.
- Deel elk één feedbackpunt — bespreek de toon en de specificiteit.

MINI-DEBAT

15 min

Oefen met jureren

- Houd een minidebat van 6–8 minuten (bijv.: Dit Huis is van mening dat scholen examens moeten afschaffen).
- Wissel elkaar af als juryleden; geef feedback aan de hand van het werkblad.

AFSLUITING

10 min

Samenvatting & V&A

- Benadruk: maak een onderscheid tussen persoonlijke meningen en oordelen, blijf kalm, gebruik concrete voorbeelden, zorg voor een evenwicht tussen complimenten en opbouwende kritiek.

Activiteiten & werkbladen

✦ Werkblad beoordelingscriteria

Argumentatie & weerlegging

- Kwaliteit van de argumenten (1–5).
- Effectiviteit van weerlegging (1–5).

Stijl

- Presentatie — duidelijkheid, betrokkenheid, overtuigingskracht (1–5).
- Taalgebruik en toon (1–5).

Strategie

- Tijdgebruik (1–5).
- Structuur en organisatie (1–5).
- Algemene strategische beslissingen (1–5).

✦ Feedbackformulier

- Wat ging er goed — concrete voorbeelden van sterke punten.
- Verbeterpunten — specifieke aspecten (kwaliteit van de weerlegging, presentatie, ontwikkeling van het betoog).
- Suggesties voor verbetering — concrete stappen (bijv. ‘oefen het tweede argument met een timer’).

★ Tips & trucs

- Wees objectief — maak onderscheid tussen ‘wat ik zou hebben aangevoerd’ en ‘wat goed werd aangevoerd’.
- Blijf kalm onder druk — verhitte debatten vragen om stabiele juryleden.
- Gebruik specifieke voorbeelden in je feedback. ‘Je weerwoord was zwak’ is nutteloos. ‘Op minuut 4 ging je niet in op het vrijheidsargument’ is goud waard.
- Zorg voor een evenwicht tussen positief en constructief — motivatie en duidelijkheid gaan hand in hand.
- Oefening baart kunst. Bekijk debatten buiten de les om je blik te scherpen.

✓ Beoordeling

- Formatief — observatie van hoe deelnemers de criteria toepassen.
- Peer review — beoordelaars beoordelen elkaars jurering.
- Zelfreflectie aan het einde van de sessie.

Hoe maak je een businessplan

Van een idee naar een plan van één pagina: probleem, oplossing, doelgroep, middelen, kosten, inkomsten.

DUUR
45 min

NIVEAU
Beginner–Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Begrijpen wat een businessplan is en waarom het belangrijk is.
- Een probleem of marktbehoefte identificeren waarop een businessplan inspeelt.
- De belangrijkste elementen van een businessplan ontwikkelen: product/dienst, doelgroep, middelen, kosten, inkomsten.
- Een plan presenteren en verdedigen voor anderen.

■ Benodigheden

- Whiteboard of flip-over.
- Werkblad met leidende vragen (of notitieboekjes).
- Twee of drie korte voorbeeldbedrijfsplannen.
- Stiften en plakbriefjes.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Waarom een plan belangrijk is

- Een businessplan maakt van een idee een realistisch project.
- Beschouw het als de brug tussen verbeelding en actie.

MINI-LEZING

10 min

Drie stappen en drie pijlers

Stap 1 — Identificeer de behoefte

- Welke leemte of welk probleem bestaat er in de markt?

Stap 2 — Bepaal de oplossing

- Welk product of welke dienst biedt u aan? Hoe lost dit het probleem op?

Stap 3 — Stel het plan op

- Doelgroep: voor wie is het product bedoeld?
- Middelen: wat heb je nodig (mensen, ruimte, materialen, kennis)?
- Kosten en inkomsten: wat kost het, hoe verdien je geld?

Praktijkvoorbeeld

- Probleem: studenten hebben geen betaalbare, gezonde snacks in de buurt van de school.
- Oplossing: een kleine snackbar op school — broodjes en smoothies.
- Plan: doelgroep — leerlingen/docenten; middelen — twee leerlingen als verkopers, ruimte op school, ingrediënten; kosten/inkomsten — € 200 opstartkosten, € 1–2 per snack.

GROEPSWERK

20 min

Stel een plan op

- Groepen van 3–4 met een werkblad en een opdracht.
- Kies een probleem (of neem een toegewezen idee: kapsalon, IT-ondersteuning, ecoproduct).
- Bepaal het product/de dienst, de doelgroep, de middelen en de kosten/opbrengsten.
- Optioneel: pitch van 1–2 minuten.

WRAP

10 min

Reflectie

- Wat was het moeilijkste aan het plan?
- Was je het eens over de doelgroep en de middelen?
- Was je plan realistisch en haalbaar?

Activiteiten & werkbladen

✦ Werkblad — Een businessplan opstellen

- Bedrijfsidee: ____
- Stap 1 — Behoeftte / probleem: ____
- Stap 2 — Product / dienst: ____
- Stap 3 — Doelgroep: ____
- Stap 3 — Middelen: ____

- Stap 3 — Kosten en inkomsten: _____

★ Tips & trucs

- Gebruik voorbeelden uit de beroepen van de leerlingen: horeca → catering, IT → app-ontwikkeling, mechanica → autoservice, toerisme → rondleidingen.
- Visualiseer het plan als een keten: Probleem → Oplossing → Doelgroep → Middelen → Kosten/Inkomsten.
- Vraag: 'Zou dit daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden?' — waardeer creativiteit, maar beloon haalbaarheid.

✓ Beoordeling

- Informele observatie tijdens groepswork.
- Optioneel exit-ticket: 'Wat is het belangrijkste onderdeel van een businessplan en waarom?'
- Beoordeel de duidelijkheid en logica tijdens presentaties.

DEBAT LES 18

Het opstellen van een businessplan: uitgebreide workshop

Marktanalyse, SWOT, marketing en een pitch in Shark Tank-stijl in 90 minuten.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Inzicht krijgen in alle kernonderdelen van een businessplan.
- Een basisanalyse van de markt en de concurrentie uitvoeren.
- Een SWOT-analyse toepassen om sterke punten en risico's te evalueren.
- Een eenvoudige marketingstrategie ontwerpen.
- Een schatting maken van het budget, de kosten en de inkomsten.
- Een plan presenteren in de vorm van een korte pitch.

■ Benodigheden

- Whiteboard of flip-over.
- Uitgebreid werkblad (SWOT, budgetsjabloon).
- 2–3 voorbeeldbedrijfsplannen.
- A3-papier, plakbriefjes, stiften, timer.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Ijsbreker & kader

- Korte peiling: heb je ooit een klein bedrijf willen starten?
- Doorloop de structuur: Probleem → Oplossing → Markt → Concurrentie → SWOT → Marketing → Budget.

MINI-LEZING

15 min

Vijf bouwstenen

Behoeft in de markt

- Waarom is dit idee belangrijk?

Concurrentie

- Wie doet dit nog meer? Waarin onderscheid je je?

SWOT-analyse

- Sterke punten, zwakke punten (intern); kansen, bedreigingen (extern).

Marketing

- Hoe komen mensen hierachter?

Budget

- Kosten versus verwachte inkomsten, in harde cijfers.

Praktijkvoorbeeld — Milieuvriendelijke smoothiebar in de buurt van een school

- Probleem: studenten hebben geen betaalbare, gezonde drankjes.
- Concurrentie: cafés verkopen suikerrijke frisdranken.
- SWOT: gezond/trendy/betaalbaar; klein budget; groeiende belangstelling voor fitness; cafés kunnen het concept kopiëren.
- Marketing: posters op school, Instagramverhalen, studentenkortingen.
- Budget: € 300 opstartkosten; € 1 per smoothie.

GROEPSWERK

35 min

Stel een plan op

- Groepen van 3–5 met een gekozen of toegewezen idee: IT-ondersteuning, schoolbakkerij, fietsreparatie, bijles, eco-winkel, enz.
- Vul het uitgebreide werkblad stap voor stap in.
- De leerkracht loopt rond; helpt groepen die vastlopen op cijfers of analyse.

PITCH

20 min

Mini-pitch

- Elke groep houdt een pitch van 3 minuten.
- Moedig het gebruik van rekvisieten aan: poster, slogan, schets.
- Optioneel: klasgenoten en de docent spelen de rol van investeerders en stellen één of twee vragen per pitch.

AFSLUITING

10 min

Reflectie

- Welke ideeën voelden het meest realistisch aan?

- Welk onderdeel was het moeilijkst — SWOT, budget, marketing?
- Afsluiting: bij planning gaat het om het voorbereiden op echte uitdagingen en het laten zien waarom jouw idee het waard is om door te worden ondersteund.

Activiteiten & werkbladen

✦ Uitgebreid werkblad

- Bedrijfsidee: ____
- 1. Probleem / behoefte: ____
- 2. Product / dienst: ____
- 3. Doelgroep: ____
- 4. Middelen: ____
- 5. Concurrentie: ____
- 6. SWOT — Sterke punten / Zwakke punten / Kansen / Bedreigingen: ____
- 7. Marketingstrategie: ____
- 8. Budget — kosten en inkomsten: ____

★ Tips & trucs

- Pas voorbeelden aan aan de beroepsgebieden van de studenten (catering, app-ontwikkeling, autoservice, rondleidingen).
- Stimuleer praktisch en realistisch denken. Enthousiasme is geweldig, maar cijfers zijn belangrijker.
- Houd de pitches kort en dynamisch — dit weerspiegelt hoe echte pitches werken.

✓ Beoordeling

- Informeel — observatie van groepswork en pitches.
- Feedback van medestudenten na elke pitch: één positief punt, één verbeterpunt.
- Optioneel huiswerk — een verslag van één pagina over het plan van de groep.

Actuele lesplannen

Dit gedeelte bevat actuele debatlessen die zijn opgebouwd rond hedendaagse sociale, maatschappelijke, economische en culturele kwesties die het leven van leerlingen en hun rol als actieve burgers bepalen. Het primaire doel is het ontwikkelen van maatschappelijke competenties en tegelijkertijd het versterken van kritisch denken en communicatie door middel van op debat gebaseerde methoden.

De lessen behandelen burgerschapsvorming, democratische participatie, mensenrechten en individuele rechten, mediageletterdheid, digitale verantwoordelijkheid, gendergelijkheid, diversiteit en inclusie, Europees burgerschap, ondernemerschap en de impact van technologie op de samenleving en de arbeidsmarkt. Aan de hand van deze thema's ontwikkelen leerlingen:

★ Vaardigheden die worden opgebouwd tijdens actuele lessen

- Kritisch en analytisch denken
- Media- en informatiegeletterdheid
- Het beoordelen van argumenten en het controleren van feiten
- Ethisch redeneren en zich in anderen verplaatsen
- Respectvolle dialoog en actief luisteren
- Empathie, inclusie en maatschappelijke verantwoordelijkheid
- Besluitvorming en probleemoplossing
- Spreken in het openbaar en gestructureerd meningen uiten

Hoewel de focus op actuele inhoud ligt, maken alle lessen gebruik van debatmethodologie — gestructureerde discussie, argumentatie, weerlegging, vragen stellen, rollenspel en minidebatten — zodat leerlingen complexe kwesties actief verwerken in plaats van passief informatie te ontvangen.

Elke les is ontworpen voor een lesuur van 45 of 90 minuten. Pas de lessen vrij aan: verkort of verleng activiteiten, verplaats taken naar huiswerk of verdeel een les over meerdere sessies.

Actuele lessen kunnen afzonderlijk worden gebruikt of worden gecombineerd met debatlessen uit het basis- of gevorderdencursusprogramma.

Burgerschapsvorming op scholen moet een kernvak zijn

Thematisch gebied: burgerschapsvaardigheden. Een op onderzoek gebaseerd debat van 90 minuten rond de rol van burgerschapsonderwijs.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld–Gevorderd

GROEP
10–20

◆ Leerdoelen

- Sterke argumentatie- en spreekvaardigheid ontwikkelen op het gebied van burgerschapsvorming.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Smartboard of projector voor digitale presentaties.
- Toegang tot online onderzoek — artikelen en casestudy's.
- Hand-outs met digitale debatstructuur en beoordelingsschema.
- Mobiele timer of aftel-app.
- Notitieboekjes voor brainstormen en aantekeningen.

Lesverloop

OPWARMING

15 min

Definitie & peiling

- Ijsbreker (5 min): leerlingen definiëren burgerschapsonderwijs in één zin en delen dit.
- Groepsdiscussie (5 min): waarom is burgerschapsonderwijs belangrijk in de samenleving? Gebruik persoonlijke voorbeelden.
- Enquête & teams (5 min): 'Burgerschapsvorming zou een verplicht vak moeten zijn.' Houd een digitale enquête en vorm vervolgens teams voor voor- en tegenstanders.

VOORBEREIDING

20 min

Onderzoek & argumenten

- Online onderzoek (10 min): feiten, casestudy's, meningen van experts die jouw standpunt ondersteunen.
- Structuur (5 min): 3–5 sterke argumenten met inleiding, bewijs, tegenargumenten, conclusie.
- Rollen en strategie (5 min): wijs sprekers aan voor de rol van hoofdspreker, ondersteunende spreker, weerlegger en afsluitende spreker; probeer te anticiperen op de tegenpartij.

BASISREGELS

10 min

Opzet & etiquette

- Opzet: 2 min. inleidingen → 3 min. hoofdargumenten → 2 min. weerleggingen → 2 min. slotpleidooien.
- Etiquette: respect voor tegengestelde standpunten, geen onderbrekingen, niet van het onderwerp afdwalen.
- Wijs een tijdwaarnemer en juryleden aan; deel de beoordelingscriteria.

DEBAT

30 min

Voer het debat

- Openingsverklaringen (in totaal 4 min).
- Hoofdargumenten (totaal 12 min).
- Weerwoordronde (totaal 8 min).
- Slotpleidooien (totaal 4 min).
- Jury beraadt zich; niet-deelnemers reflecteren (2 min).

NABESPREKING

15 min

Reflectie

- Klassikale discussie: welke argumenten hebben je overtuigd, en waarom?
- Feedback van medeleerlingen: duidelijkheid, presentatie, bewijs.
- Schriftelijke reflectie: wat heb je geleerd over debatteren, spreken in het openbaar en burgerschapsvorming?

★ Tips & trucs

- Moedig het gebruik van praktijkvoorbeelden en statistieken aan.
- Stel duidelijke regels op: geen onderbrekingen, geen persoonlijke aanvallen.

- Geef zinsbeginners aan leerlingen die vastlopen bij het formuleren van argumenten.
- Bied kleine beloningen aan — beste spreker, meest overtuigend argument.
- Voeg multimedia (video's, nieuwsfragmenten) toe om de betrokkenheid te vergroten.
- Houd een oefenronde voor het hoofddebat om de zenuwen te kalmeren.
- Laat studenten voor een tweede ronde van kant wisselen, zodat ze beide perspectieven kunnen zien.

✓ **Beoordeling**

- Duidelijkheid en organisatie (20%) — logische opbouw.
- Bewijs en onderbouwing (20%) — feiten, voorbeelden, betrouwbare bronnen.
- Weerlegging en tegenargumenten (20%) — directheid en effectiviteit.
- Spreekvaardigheid in het openbaar (20%) — zelfvertrouwen, articulatie, oogcontact, stemprojectie.
- Betrokkenheid & teamwork (20%) — samenwerking en actieve deelname.

Een autoverbod in het historische centrum

Thematisch gebied: burgerzin. Door POI geleid minidebat over stedenbouw, duurzaamheid en levenskwaliteit.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner

◆ Leerdoelen

- Neem een standpunt in over een reëel maatschappelijk vraagstuk: een autovrij historisch centrum.
- Leg een verband tussen stedenbouw, duurzaamheid en levenskwaliteit.
- Gebruik geavanceerde vraagtechnieken en POI's.
- Logische drogredenen in de discussie herkennen en aan de kaak stellen.
- Kritische analyse- en weerleggingsvaardigheden ontwikkelen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Hand-outs over stedelijk mobiliteitsbeleid en casestudy's.
- Bronnen voor het controleren van feiten (Google Scholar, nieuwsbronnen over autoverbodbeleid).
- Referentiekaart met logische drogredenen.
- Beoordelingsschema voor debat-POI's.

Lesverloop

BEGIN

15 min

Het onderwerp kaderen

- Activiteit van 5 min: leerlingen controleren beweringen over autoverboden met behulp van Google Scholar / nieuwssites.
- Minilezing van 10 min. over soorten vragen: POI's, verduidelijking, verkennend, weerlegging.
- Gebruik echte voorbeelden uit parlementaire debatten of televisiedebatten.

KERN

25 min

POI-strategie

- Strategische timing: wanneer, hoe vaak en waarom POI's aanbieden.
- Beknopte POI's die de tegenstander verzwakken, tegenstrijdigheden blootleggen of nieuwe perspectieven introduceren.
- Voorbeelden: een vraag die een drogreden blootlegt; een verzoek om verduidelijking; een gecontroleerde provocatie.
- Hoe POI's overhaaste generalisaties, ad hominem's, valse causaliteit en valse dilemma's aan het licht brengen.

ROLE-PLAY

35 min

Gesimuleerd debat: autoverbod

- Onderwerp: 'De burgemeester wil auto's uit het historische centrum weren.'
- Elke student bereidt 3 POI's voor en identificeert 2 mogelijke drogredenen.
- Voorbeelden van voetgangerszones om in overweging te nemen: Piazza del Duomo, het Colosseum in Rome, het Pausenpaleis (Avignon), het Prado, het Louvre.
- Let op drogredenen: 'een autoverbod zal de reis van elke toerist verbeteren' (overhaaste generalisatie); schonere straten afgelopen zomer = het verbod werkte (valse causaliteit); de burgemeester aanvallen in plaats van het beleid (ad hominem).

SLUITEN

15 min

Reflectie

- Uitdagingen bij het stellen van vragen: vaagheid, weerstand tegen verandering, vooringenomenheid, gebrek aan gegevens.
- Wat werkte: verduidelijkende vragen, actief luisteren, doorvragen naar details.
- Bewustwording: het formuleren van vragen, luisteren naar verborgen aannames.
- Optioneel huiswerk: analyseer een echt debat en breng verslag uit over de vraagstellingsstrategieën.

★ Tips & trucs

- Formuleer vragen neutraal; 'Wat vind je van...' is beter dan 'Ben je het er niet mee eens dat...'
- Let op absolute woorden (alle, geen, altijd, nooit) — daarachter gaat vaak een generalisatie schuil.

✓ Beoordeling

- Nauwkeurigheid, beknoptheid, strategische impact en logische juistheid van de POI's van de student.

- Optioneel: kort kritisch verslag over de vraagtechnieken in een echt debat.

Werk in de grondwet en aanverwante kwesties

Thematisch gebied: burgerzin. Leg een verband tussen internationale arbeidsrechten en nationale wettelijke kaders.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld–Boven gemiddeld

GROEP
10–30

◆ Leerdoelen

- Inzicht krijgen in de belangrijkste arbeidsrechten in internationale mensenrechtendocumenten.
- Analyseren hoe arbeidsrechten worden beschermd in nationale grondwetten en arbeidswetgeving.
- Overeenkomsten en verschillen tussen internationale normen en nationale wetgeving vaststellen.
- Verken actuele kwesties rond werk, werkgelegenheid en werknemersrechten.
- Kritisch denken, bewegingsanalyse en gestructureerd brainstormen ontwikkelen.
- Verbeter je presentatie- en spreekvaardigheid; werk effectief samen in kleine groepen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Fragmenten uit internationale mensenrechtendocumenten over werk.
- Toegang tot nationale grondwetten en arbeidswetgeving (online of gedrukt).
- Flip-overpapier, stiften.
- Werkblad voor bewegingsanalyse; timer.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Werk als mensenrecht

- Korte inleiding: arbeidsrechten maken deel uit van de fundamentele mensenrechten.
- Belangrijkste rechten: recht op werk; rechtvaardige en gunstige arbeidsomstandigheden; bescherming tegen werkloosheid; vakbondsvrijheden; rust en vrije tijd; bescherming tegen dwangarbeid.

	• In tweetallen bespreken de leerlingen welke rechten het belangrijkst zijn en welke het moeilijkst te waarborgen zijn.
ONDERZOEK 20 min	Nationale wetten en rechten • Onderzoek in kleine groepen: hoe beschermt de grondwet van ons land de rechten van werknemers? • Welke wetten beschermen het minimumloon, de werktijden, de veiligheid, contracten en vakbonden? • Noteer welke rechten duidelijk worden beschermd en welke minder goed of omstreden zijn.
MINI-LEZING 10 min	Samenvatting van de bewegingsanalyse • Wat een motie is; sleutelbegrippen; betrokken groepen; mogelijke conflicten.
GROEPSWERK 30 min	Motieanalyse & brainstorm • Elke groep krijgt één motie over arbeidsrechten (zie motiebank). • Voer een motieanalyse uit; brainstorm over voor- en tegenargumenten. • Koppel elk argument aan internationale rechten en nationale wetgeving.
PRESENTATIE 15 min	Groepspresentaties • Elke groep: presentatie van 3–4 minuten over analyse, argumenten en verbanden. • Het publiek stelt korte vragen.
AFSLUITING 5 min	Reflectie • Welke arbeidsrechten zijn vandaag de dag het belangrijkst? • Waar zit de grootste kloof tussen wet en werkelijkheid? • Hoe kunnen jongeren hun arbeidsrechten beschermen?

Activiteiten & werkbladen

✦ **Motiebank — arbeids- en werknemersrechten**

1. THB het recht op werk moet door de staat worden gegarandeerd.
2. THB wetten inzake het minimumloon moeten voor alle werknemers gelijk zijn.
3. THB Werkzekerheid is belangrijker dan flexibiliteit op de arbeidsmarkt.
4. THB onbetaalde stages zijn uitbuiting van jonge werknemers.
5. THB vakbonden zijn essentieel voor de bescherming van de rechten van werknemers.
6. THB automatisering vormt een bedreiging voor fundamentele arbeidsrechten.
7. THB-regeringen moeten de werktijden strikt beperken.
8. THB De rechten van migrerende werknemers worden onvoldoende beschermd.
9. THB-bedrijven moeten wettelijk verantwoordelijk zijn voor de geestelijke gezondheid van werknemers.
10. THB economische groei mag nooit ten koste gaan van de rechten van werknemers.

★ **Tips & trucs**

- Laat leerlingen voorbeelden uit hun eigen land gebruiken.
- Geef zinsbeginsels voor bewegingsanalyse.
- Moedig een respectvol debat aan wanneer nationale wetten verschillen.

✓ **Beoordeling**

- Formatief: deelname aan onderzoek en groepswork; kwaliteit van de motieanalyse.
- Summatief: groepspresentatie — duidelijkheid, structuur, onderbouwing, teamwork.

Is verslaving aan sociale media een groeiende zorg?

Thematisch gebied: Media- en informatiegeletterdheid. Mini-WSD-debat over digitaal welzijn.

DUUR
90 min

NIVEAU
Laag-gemiddeld

GROEP
varieert

◆ Leerdoelen

- Kritisch denken over het gebruik van sociale media ontwikkelen.
- Debat-, argumentatie- en casusopbouwvaardigheden ontwikkelen.
- Onderzoek en het samenvatten van informatie verbeteren.
- Oefenen met spreken in het openbaar en actief luisteren.
- De woordenschat over sociale media en verslaving uitbreiden.

■ Benodigheden

- Tablets of telefoons met internettoegang.
- Whiteboard, stiften, timer.
- Hand-outs met de debatstructuur (WS-formaat).
- Optionele beoordelings- en reflectieformulieren voor het debat.

Lesverloop

OPWARMING

10 min

Het onderwerp kaderen

- Introduceer sociale-media-verslaving als een actueel onderwerp.
- Leg de WSD-opzet in vereenvoudigde vorm uit (rollen, timing, voor- versus tegenstanders).
- Presenteer de stelling: 'Dit Huis is van mening dat verslaving aan sociale media een groeiend maatschappelijk probleem is.'

BESPREK**10 min****Dagelijks gebruik**

- Meest gebruikte platforms? Hoeveel tijd wordt er dagelijks aan besteed? Belangrijkste toepassingen?
- Wat zijn de positieve kanten? Wanneer wordt het gebruik een probleem?
- Breng de belangrijkste punten in kaart op het bord.

BRAINSTORMEN**15 min****Argumenten voor en tegen**

- 5 min: kleine groepen brainstormen over voor- en nadelen.
- 10 min: opbouwen van een standpunt — definitie + 2 hoofdargumenten + bewijs + verwachte tegenargumenten.

VOORBEREIDING**15 min****Onderzoek & rollen**

- Telefoons/tablets voor statistieken, meningen van experts, praktijkvoorbeelden.
- Wijs de eerste spreker aan (definitie + hoofdargument), de tweede spreker (aanvullend argument + weerlegging).

DEBAT**25 min****Mini WSD**

- Sprekers wisselen elkaar af: 1e voor → 1e tegen → 2e voor → 2e tegen → 3e voor → 3e tegen, elk 3 min.
- Vragenronde / vragen uit het publiek: 7 minuten.

NABESPREKING**10 min****Reflectie**

- Welke argumenten hebben je overtuigd en waarom?
- Vond je het moeilijk om de standpunten van de toegewezen partij te verdedigen?
- Heeft een bepaald argument je mening daadwerkelijk veranderd?

AFSLUITEN**5 min****Vragen ter reflectie**

- 'Gebruik jij je apparaat, of gebruikt je apparaat jou?'
- Moedig leerlingen aan om de komende week hun eigen gewoontes bij te houden.

★ Tips & trucs

- Moedig specifieke voorbeelden en statistieken aan.
- Bied de debatplanner voor in de klas aan als ondersteuning voor leerlingen die minder goed kunnen schrijven.

✓ Beoordeling

- Deelname aan discussie en debat.
- Kwaliteit van argumenten en weerleggingen.
- Respectvol luisteren en teamwork.
- Antwoorden op het reflectieformulier.

Traditionele versus sociale media — Wie is betrouwbaarder?

Thema: Media- en informatiegeletterdheid. Vergelijkende analyse, afgesloten met een gestructureerd debat van 25 minuten.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld (2)

GROEP
15–30

◆ Leerdoelen

- De betrouwbaarheid van traditionele versus sociale media kritisch onderzoeken — geloofwaardigheid, vooringenomenheid, bronnen, technologie.

■ Benodigheden

- Whiteboard en stiften; projector of computer (optioneel).
- Videoclips en korte artikelen over hetzelfde verhaal in beide mediatypen.
- Toegang tot bronnen — studieboeken, internet.
- Hand-out met richtlijnen voor het debat (optioneel).
- Bijlage 1: tekst voor de mediabriefing. Bijlage 2: evaluatietabel voor teams.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Formuleer de vraag

- Schrijf de stelling op het bord: Traditionele versus sociale media — wie is betrouwbaarder?
- Breng opvattingen naar voren: Vertrouw je het nieuws op tv? Zijn sociale media altijd betrouwbaar?
- Definieer kort wat 'media' zijn; beschrijf traditionele media (tv, radio, print) en sociale media.

- Kader: traditionele media hebben tientallen jaren ervaring met redactionele discipline, maar worden soms beschuldigd van vooringenomenheid; sociale media zijn sneller en meer participatief, maar worden slechts licht gemodereerd.

ANALYSE

20 min

Artikel + videostudie

- De helft van de klas vergelijkt hetzelfde verhaal in een traditioneel artikel en een bericht op sociale media.
- De andere helft doet hetzelfde voor de videoversies.
- Vragen: welk argument was geloofwaardiger? Hoe komt vooringenomenheid tot uiting? Hoe scoren de aangehaalde bronnen? Hoe beïnvloedt interactie met het publiek de betrouwbaarheid?

TEAMS

5 min

Vorm teams

- Team A verdedigt de traditionele media; Team B verdedigt sociale media.
- Wijs rollen toe: openingsspreker, weerlegger, slotspreker, onderzoeker, organisator, moderator.

VOORBEREIDING

15 min

Onderzoek & strategie

- Focus van team A: redactionele normen, factchecking, regelgevende instanties.
- Focus van team B: realtime verslaggeving, gemarginaliseerde stemmen, kwetsbaarheid voor desinformatie.

DEBAT

25 min

Gestructureerd debat

- Opening (5 min/team): waarom uw medium betrouwbaarder is.
- Weerlegging (4 min/team): reageer op de sterkste punten van de tegenpartij.
- Afsluiting (3 min/team): versterk en benadruk je standpunt.

REFLECTIE

10 min

Reflectie in de klas & stemming

- Geef het woord voor opmerkingen, vragen of nieuw bewijsmateriaal.
- Het publiek stemt op het team met de meest overtuigende argumentatie.
- Vraag: heeft het debat iemand van gedachten doen veranderen?

AFSLUITEN

5 min

Samenvatting

- Traditionele media — sterk in normen en feitencontrole; traag in het aanpassen.
- Sociale media — snel, divers, maar weinig gemodereerd en vatbaar voor desinformatie.
- Doel: studenten moeten na afloop in staat zijn om de geloofwaardigheid van beide vormen kritisch te beoordelen.

★ Tips & trucs

- **Dit kan** het beste worden onderwezen nadat studenten ten minste één debat hebben gevoerd.
- Grotere klassen: wijs niet-deelnemers aan het debat aan als juryleden of beoordelaars uit het publiek met werkbladen.
- Wissel de rollen tijdens de lessen af, zodat elke leerling ze allemaal eens heeft geprobeerd.

✓ Beoordeling

- Het publiek en de juryleden geven punten aan de hand van de teamevaluatietabel (argumenten, verdediging van de stelling, kwaliteit van de toespraken).
- Elke toespraak wordt beoordeeld met positieve opmerkingen en suggesties voor verbetering.

Individuele versus collectieve rechten — wat is belangrijker?

Thematisch gebied: Mensenrechten. Een op onderzoek gebaseerd debat over culturele en individuele rechten.

DUUR

Les van 90 min. + debat van 45 min.

NIVEAU

Gemiddeld–Gevorderd

GROEP

12–16

◆ Leerdoelen

- Opbouwen van praktische kennis over speciale mensenrechten.
- Maak onderscheid tussen individuele en collectieve rechten.
- Een debatargument opbouwen.
- Evalueren hoe culturele waarden de opvattingen over rechten beïnvloeden.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Internetonderzoek (bijv. glopopolis.org/2017/unit-2-human-rights, developmentaid.org).
- Woordenboek, apparaten, videolink in het werkblad.
- Werkblad voor onderzoek op basis van vragen.

Lesverloop

BEGIN

15 min

Wat zijn mensenrechten?

- Gebruik het werkblad (Bijlage 1) als discussie- of quizmateriaal over de Universele Verklaring.
- Termen die aan bod komen: onvervreemdbaar, ondeelbaar, onderling afhankelijk, niet-discriminerend.

ONDERZOEK**30 min****Zelfstandig onderzoek in groepjes van 4**

- Groepen onderzoeken de voorbereide vragen en rangschikken individuele rechten op basis van belangrijkheid.
- Bespreek of alle culturen rechten op dezelfde manier zouden rangschikken.

VOORBEREIDING**45 min +
huiswerk****Stel argumenten op**

- Kies een stelling (bijv. individuele vrijheid om geen hoofddoek te dragen versus traditie en familie-eer).
- Bepaal voor- of tegenstand; bereid argumenten voor.

DEBAT**45+ min****Voer het debat**

- Toespraken van 5–8 minuten, afhankelijk van het vaardigheidsniveau.
- In grotere groepen fungeren leerlingen als juryleden.

Activiteiten & werkbladen**✦ Voorbeeldmoties**

- THW verbiedt ontbossing in het Braziliaanse Amazonegebied (inkomen van de lokale bevolking versus behoud van de natuur voor de mensheid).
- THW dwingt OPEC-landen om LEDC's te compenseren voor klimaatverandering.
- THW laat fossiele-brandstofbedrijven klimaatprojecten financieren.
- THW introduceert lessen in de moedertaal voor immigranten.
- THW verbiedt genitale verminking van vrouwen in moderne samenlevingen.
- THW verbiedt gearrangeerde huwelijken.
- THW verbiedt alle wetten die de kledingkeuze van vrouwen beperken.

★ Tips & trucs

- Pas de spreektijd aan het niveau van de leerlingen aan.
- Leerlingen van een lager niveau kunnen eerst 'discussies' houden voordat ze overgaan tot een formeel debat.
- Laat leerlingen thuis inhoudelijke toespraken voorbereiden nadat ze in groepen argumenten hebben verzameld.

✓ Beoordeling

- Wijs in grotere groepen juryleden aan met een checklist.

Mensenrechten als apart vak op school

Thema: Mensenrechten. Onderzoek in tweetallen, presentaties en een gestructureerd T-tabeldebat.

DUUR
90 min

NIVEAU
Niveau 2 (middelbare school)

GROEP
maximaal 30

◆ Leerdoelen

- Bespreek het belang van mensenrechten in de hedendaagse samenleving en het onderwijs.
- Bewustwording creëren van de rol van mensenrechteneducatie.
- Debat- en spreekvaardigheid ontwikkelen.
- Kritisch denken en argumenteren stimuleren door middel van debatonderwijs.
- Belangrijke internationale documenten (UVRM, EVRM) introduceren.
- Onderzoek de uitdagingen waarmee scholen te maken kunnen krijgen bij het invoeren van mensenrechteneducatie.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Whiteboard, stiften, apparatuur voor onderzoek.
- Fragmenten uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.
- Stopwatch.
- Blad met groepsregels, lijst met 12 debatvragen, T-tabel, zelfevaluatie, argumentatiekaarten.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Introductie en regels vaststellen

- Introduceer het onderwerp en de doelen.
- Stel werkregels vast: respect, luisteren, gelijke deelname.
- De leerlingen in tweetallen indelen en een van de 12 onderzoeksvragen toewijzen.

ONDERZOEK**20 min****Onderzoek in duo's**

- De duo's gebruiken apparaten en het voorbereide materiaal om feiten en argumenten te verzamelen.
- Bereid per duo twee minitoespraken van 1 minuut voor.

PRESENTATIE**35 min****Presentaties in duo's**

- Elk duo houdt een presentatie (≈2 minuten).
- De docent houdt zich strikt aan de tijden; na elk onderdeel volgt een korte opmerking of vraag.

BESPREK**15 min****Open klassikale discussie**

- Vat de sterkste punten en eventuele verschuivingen in standpunten samen.
- Stel de stelling: 'Mensenrechten zouden een schoolvak moeten zijn.'
- Gebruik de T-tabel op het flip-overbord om argumenten VOOR en TEGEN vast te leggen.

BEOORDELING**10 min****Evalueer**

- Vat de sterkste argumenten samen.
- Bespreek het belang van het invoeren van mensenrechten als vak.

★ Tips & trucs

- Geef leerlingen 1–2 weken de tijd om zich voor te bereiden op de les.
- Leer argumenteren expliciet aan de hand van voorbeelden vooraf.
- Pas de les aan de behoeften, vaardigheden en interesses van de klas aan.
- Zorg voor gelijke deelname met voorbereide evaluatieformulieren.
- Als de groep uit minder dan 20 leerlingen bestaat en de voorbereiding thuis is gedaan, kan de les in 45 minuten worden afgewerkt.

✓ Beoordeling

- Leerlingen worden beoordeeld op presenteren, argumenteren en het respecteren van de tijd.
- Inclusief zelfevaluatie en evaluatie door medeleerlingen.

- De docent controleert of aan de criteria wordt voldaan.

Diversiteit in bedrijven

Thematisch gebied: Interculturalisme. Argumentatie, waardeanalyse en presentatieoefeningen voor de werkplek.

DUUR

100 min (60 + 40)

NIVEAU

Gemiddeld

GROEP

elk

◆ Leerdoelen

- De vaardigheid van deelnemers verbeteren om samenhangende argumenten op te bouwen en te presenteren.
- De toon en nadruk verfijnen voor een duidelijke, overtuigende presentatie.
- Het begrip van culturele diversiteit, inclusie en interculturele samenwerking vergroten.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Gedeeld online document (bijv. Google Docs).
- Werkblad en leerapp (bijlage B).
- Internettoegang; Kialo.com voor het in kaart brengen van argumenten.
- Korte video over toon en presentatie.

Lesverloop

BEGIN

10 min

Het onderwerp kaderen

- Introduceer culturele diversiteit in bedrijven.
- Groepsdiscussie over eerste gedachten en aannames.
- Stel samen een werkdefinitie op van culturele diversiteit op de werkplek.

SAMENVATTING

Structuur van een sterk betoog

10 min

- Stelling → Reden → Bewijs → Verband met de motie.
- Oefen korte argumenten met behulp van zinsbeginners.

KERN

20 min

Waarden & culturele diversiteit

- Identificeer kernwaarden: gelijkheid, innovatie, samenwerking, eerlijkheid, inclusie.
- Vergelijk een homogene werkplek met een werkplek die diversiteit hoog in het vaandel heeft staan.
- Bouw op waarden gebaseerde argumenten op met de voorbeeldmotie: 'THB culturele diversiteit bevordert innovatie in bedrijven.'

ONDERZOEK

40 min

Onderzoek en voorbereiding van argumenten

- Teams doen onderzoek en structureren argumenten op Kialo.com.
- Elk team bereidt argumenten of tegenargumenten voor op de toegewezen stelling.

BEOORDELING

10 min

Evalueer

- Teams beoordelen de argumenten van andere groepen — duidelijkheid van de stelling, sterkte van de redenering, kwaliteit van het bewijs, verband met de motie.

UITVOERING

20 min

Toon & oogcontact

- Bekijk een korte video over hoe toon de betekenis kan veranderen.
- Duos lezen argumenten hardop voor, onderstrepen nadruk, oefenen pauzes, geven elkaar feedback, herhalen.

PRESENT

10 min

Groepspresentaties & feedback

- Presenteer argumenten aan de hele groep met de nadruk op duidelijkheid, intonatie en oogcontact.
- De groep en de coach geven constructieve feedback.

Activiteiten & werkbladen

✦ **Motiebank**

- THBT culturele diversiteit is essentieel voor innovatie in bedrijven.
- THW diversiteitsquota bij bedrijfswerving.
- THBT culturele diversiteit zorgt voor meer uitdagingen dan voordelen op de werkvloer.
- THW geeft bij aanwerving voorrang aan culturele diversiteit boven ervaring.
- THW zou extra middelen moeten uittrekken voor trainingen in culturele sensitiviteit.
- Dat cultureel diverse teams succesvoller zijn op de wereldmarkt.
- Ik ben van mening dat culturele diversiteit conflicten op de werkplek vermindert en de samenwerking verbetert.
- THBT diversiteitsbeleid dient vaak meer als marketing dan als praktijk.

✓ **Beoordeling**

- Kwaliteit van de argumentatie beoordeeld aan de hand van de vierdelige rubriek.
- De presentatie wordt beoordeeld aan de hand van een rubriek voor feedback door medestudenten.

Is culturele diversiteit gunstig voor een succesvolle organisatie?

Thematisch gebied: Interculturalisme. Klassendebat voor leerlingen van 11 tot 18 jaar en ouder.

DUUR
60–90 min

NIVEAU
Aanpasbaar

GROEP
elk

◆ Leerdoelen

- Inzicht ontwikkelen in culturele diversiteit in moderne samenlevingen.
- Kritisch denken over diversiteit in organisaties en op de werkplek stimuleren.
- Communicatie-, samenwerkings- en spreekvaardigheden opbouwen door middel van gestructureerde debatten.
- Het vermogen van studenten versterken om meerdere perspectieven in overweging te nemen.
- Oefenen met snel kritisch denken bij het reageren op tegenargumenten.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Werkbladen 1–6 (in de bijlage).

Lesverloop

OPEN

10 min

Wat betekent culturele diversiteit?

- Begin met de definitie van Oxford.
- Breng naar voren dat alle samenlevingen steeds cultureel diverser worden.
- Maak de overgang naar de vraag: is culturele diversiteit gunstig voor een succesvolle organisatie?

VOORBEREIDING

Bereid je voor op het debat

25–35 min

- Kies werkblad 3 (11–14 jaar) of werkblad 4 (15+, met kruisvuur).
- Zet twee rijen stoelen tegenover elkaar; verdeel de groep in Team A en Team B.
- Stap 1 — Individuele brainstorm (3 min).
- Stap 2 — Groepsbrainstorm (4 min) op een groot vel (spindigram).
- Stap 3 — Wijs rollen toe: onderzoekers, openingsspreker, weerleggers, slotspreker.
- Stap 4 — Plan en structureer de toespraken; bereid tegenargumenten voor.

DEBAT

24–33 min

Voer het debat

- Volg werkblad 3 (11–14 jaar) of werkblad 4 (15+).
- Kruisvuur (uitbreiding): drie minuten voor oudere groepen om vragen te stellen aan andere teams.

AFSLUITEN

5 min

Beoordelen en stemmen

- Leerlingen die niet debatteren, beoordelen; de hele klas stemt.
- Vraag iedereen die van gedachten is veranderd om uit te leggen waarom.

Activiteiten en werkbladen

✦ **Werkblad 1a — Argumenten vóór diversiteit**

- Diversiteit vergroot het cultureel bewustzijn op kantoor en in de markt.
- Diverse teams brengen nieuwe ideeën en best practices met zich mee.
- Een divers personeelsbestand signaleert meer zakelijke kansen.
- Medewerkers die zich welkom voelen, zijn gemotiveerder en efficiënter.
- Culturele diversiteit kan leiden tot hogere winsten.
- Vriendelijke interculturele uitwisseling maakt de werkplek levendiger.
- Besluitvorming profiteert van bredere perspectieven.
- Onderzoek wijst uit dat een divers personeelsbestand conflicten vermindert.

✦ **Werkblad 1b — Tegenargumenten**

- Zonder acceptatie en respect is bewustzijn alleen zinloos.
- Te veel nadruk op diversiteit kan leiden tot klikjes en communicatieproblemen.

- Bewustzijn van cultuur ≠ effectieve marketing gericht op die cultuur.
- Een groot Amerikaans onderzoek suggereerde dat diversiteit mensen ongemakkelijk kan maken.
- Culturele diversiteit kan samenwerking bemoeilijken en de efficiëntie verminderen.

✓ **Beoordeling**

- Stemmen en motivering van de juryleden.
- Crossfire-prestaties voor oudere groepen.

ACTUELE LES 10

Werelddag voor culturele diversiteit als nationale feestdag

Thematisch gebied: Interculturalisme. Moet 21 mei een nationale feestdag worden?

DUUR
45 min

NIVEAU
Gemiddeld (2)

GROEP
15–30

◆ Leerdoelen

- Inzicht krijgen in het belang van de Werelddag voor Culturele Diversiteit voor Dialoog en Ontwikkeling (21 mei).
- Deelnemen aan een gestructureerd debat over de vraag of deze dag een nationale feestdag moet worden.
- Oefenen met onderzoek, argumentatie, spreken in het openbaar en kritisch denken.

■ Benodigheden

- Whiteboard, stiften; projector of computer (optioneel).
- Hand-out met belangrijke feiten over de dag; nuttige links naar de VN en UNESCO.
- Debatrichtlijnen, werkblad voor teams, werkblad voor juryleden, werkblad voor het publiek.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Waarom deze dag?

- Introduceer het doel van de dag: het bevorderen van diversiteit, dialoog en ontwikkeling.
- Stel de vraag: zou het een nationale feestdag moeten zijn in ons land?
- Optionele video.

TEAMS

Vorm teams en verdeel rollen

5 min

- Team A — Voor: drie sprekers.
- Team B — Tegen: drie sprekers.
- Drie juryleden + een voorzitter + een tijdwaarnemer. Overige studenten = publiek.

VOORBEREIDING

10 min

Onderzoek & strategie

- Team A: waarom is een nationale feestdag belangrijk? Welke voordelen biedt het?
- Team B: uitdagingen of nadelen? Zijn er betere manieren om diversiteit te vieren?

DEBAT

15 min

Leid het debat

- Openingspleidooien (elk 3 min).
- Weerleggingen (elk 2 min).
- Afsluitingen (elk 2 min.).

STEM

5 min

Reflectie & stemming

- De juryleden geven een score aan de hand van het werkblad en lichten hun beoordeling toe.
- Het publiek stemt met hun werkblad.
- De klas bespreekt wat goed ging en wat er verbeterd kan worden.

AFSLUITEN

5 min

Samenvatting

- Vat de belangrijkste punten samen.
- Benadruk het belang van je in de ander verplaatsen en diversiteit waarderen.
- Moedig leerlingen aan om lokaal actie te ondernemen.

Activiteiten en werkbladen

✦ Mogelijke argumenten vóór

- Eert en stimuleert culturele verscheidenheid.
- Bevordert nationale eenheid en sociale cohesie.
- Sluit aan bij de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN.
- Biedt een kans op culturele vorming.

✦ **Mogelijke argumenten tegen**

- Economische kosten van een extra nationale feestdag.
- Te veel feestdagen doen afbreuk aan de betekenis ervan.
- Bestaande feestdagen bevorderen al het cultureel begrip.
- Diversiteit kan in plaats daarvan worden gevierd via festivals en educatieve programma's.

★ **Tips & trucs**

- Gebruik digitale hulpmiddelen voor stemmen door het publiek en live vragen stellen.
- Wissel de rollen tijdens debatten af, zodat elke leerling ze allemaal eens kan proberen.
- Verzamel feedback na de les — dit komt toekomstige debatten ten goede.

✓ **Beoordeling**

- Duidelijkheid van argumenten, gebruik van bewijs, interactie met de tegenpartij.
- Debatten op beginnersniveau worden niet beoordeeld; introduceer beoordeling na enkele sessies.

Schengen in crisis — COVID-19 en de vrachtwagenindustrie

Thematisch gebied: Europese politieke en economische processen. Een casestudiedebat van 90 minuten.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner

GROEP
15–30

◆ Leerdoelen

- Onderzoek en presenteer argumenten over hoe COVID-19 de grenscontrole en de vrachtwagenindustrie heeft beïnvloed.
- Evalueer zowel de noodzaak van strenge grensmaatregelen als de economische gevolgen daarvan.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Hand-outs over het grenscontrolebeleid rond COVID-19 en de economische gevolgen daarvan.
- Flip-overs en stiften; telefoons of tablets voor onderzoek.
- Digitale presentatietools (bijv. PowerPoint).
- Wekker; werkbladen voor het structureren van argumenten.

Lesverloop

OPWARMING

20 min

Context & teams

- 5 min — introduceer de impact van COVID-19 op het vrachtvervoer en de grenzen.
- 5 min — korte peiling: hebben studenten of hun gezinnen vertragingen ondervonden aan de grens?
- 10 min — teamvorming: ‘Grenscontroles waren noodzakelijk’ vs. ‘Grenscontroles schaden het vrachtvervoer’; deel de onderzoekswerkbladen uit.

VOORBEREIDING

25 min

De argumentatie opbouwen

- 15 min — stel per team 3–4 hoofdargumenten op met bewijs: statistieken, logistieke uitdagingen, economische aspecten, gezondheid en veiligheid.
- 10 min — rollen toewijzen: leider, ondersteuner, weerleggingsspecialist, slotspreker; plan weerleggingen.

DEBAT

30 min

Voer het debat

- Inleidende verklaringen (in totaal 6 minuten — 3 minuten per team).
- Hoofdargumenten (totaal 12 min — 3 minuten per spreker).
- Weerwoordronde (totaal 8 min — 4 per team).
- Slotpleidooien (totaal 4 min — 2 per team).

REFLECTEER

15 min

Feedback

- Reflectie in de klas: welke argumenten waren overtuigend en waarom?
- Feedback van medeleerlingen: duidelijkheid, bewijs, betrokkenheid.
- Feedback van de docent: sterke punten, verbeterpunten.

★ Tips & trucs

- Blijf bij het onderwerp — elk argument moet verband houden met COVID-19, grenscontrole en vrachtvervoer.
- Moedig persoonlijke/familiale voorbeelden aan (vertragingen, routewijzigingen).
- Anticipeer op tegenargumenten en bereid weerleggingen voor.
- Houd weerleggingen gericht — één of twee belangrijke zwakke punten, geen checklist.
- Actief luisteren is net zo belangrijk als spreken.

✓ Beoordeling

- Teamprestatie: samenhang/structuur (8 punten), weerlegging (6 punten), teamcoördinatie (6 punten).
- Individueel: spreken in het openbaar (5 punten), onderzoek/bewijs (3 punten), samenwerking (2 punten).

Jongeren en de EU: welke toekomst?

Thematisch gebied: Europese politieke en economische processen. Op onderzoek gebaseerde posters en presentaties.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner

◆ Leerdoelen

- Ontdek hoe EU-instellingen en -beleid bijdragen aan de Europese integratie.
- Begrijp de rol van jongeren bij het vormgeven van de toekomst van de EU.
- Ontwikkel vaardigheden op het gebied van onderzoek, kritisch denken en het samenvatten van informatie.
- Oefen met gestructureerd argumenteren en spreken in het openbaar.
- Actief betrokken raken bij Europees beleid en initiatieven.

■ Benodigdheden

- Internettoegang (telefoons, tablets, computers).
- Whiteboard of flip-over; timer.
- Hand-outs in vereenvoudigd WSD-formaat.
- Bijlage met onderzoekskarten (één per groep).
- Optioneel: Mentimeter, Jamboard, Padlet.

Lesverloop

OPWARMING

10 min

Stille kaart

- Toon een kaart van Europa.
- Leerlingen markeren in stilte de landen die ze hebben bezocht, waar ze hebben gestudeerd of waarmee ze zich verbonden voelen.
- Korte discussie: hoe beïnvloeden persoonlijke ervaringen het gevoel Europeaan te zijn?

OPEN

10 min

Formuleer de vraag

- Hoe investeert de EU in jongeren, en waarom is dat belangrijk voor integratie?
- Schets de les: onderzoek → poster → korte presentaties.

ONDERZOEK

30 min

Groepsonderzoek

- Vorm 5 groepen; elke groep krijgt één onderzoekskaart.
- Onderwerpen — geschiedenis van de EU, Europees Parlement, Europese Commissie, EU-jeugdprogramma's, economische en sociale impact van investeringen in jongeren.
- Verzamel belangrijke feiten, voorbeelden en verbanden met jongeren en integratie.

POSTER

20 min

Maak posters

- Titel en kernbegrippen; uitleg in opsommingstekens.
- Eén concreet programma of voorbeeld.
- Een duidelijk verband met jongeren en EU-integratie.

PRESENT

15 min

Groepspresentaties

- Elke groep houdt een presentatie (2–3 minuten).
- Het publiek noteert één nieuw geleerd ding per presentatie.

AFSLUITEN

5 min

Reflectie

- Welk onderwerp vond je het meest relevant?
- Wat verraste je aan de EU?
- Hoe verbonden voel je je na deze les?

Activiteiten & werkbladen

✦ Onderzoekskaarten

1. Geschiedenis van de EU

- Waarom is de EU opgericht? Welke problemen heeft ze opgelost? Waarom staat vrede centraal in haar identiteit?

2. Europees Parlement

- Wat doet het? Wie zijn de Europarlementariërs? Hoe kunnen jongeren meedoen?

3. Europese Commissie

- Wat zijn haar verantwoordelijkheden? Hoe stelt zij beleid voor en voert zij dit uit? Welke jeugdprogramma's ondersteunt zij?

4. Jeugdprogramma's van de EU

- Wat zijn Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps? Wie kan zich aanmelden? Welke vaardigheden doen studenten op?

5. Economische en sociale impact van investeringen in jongeren

- Welke gevolgen heeft jeugdwerkloosheid voor de EU? Wat zijn de voordelen op lange termijn van investeren in vaardigheden? Wat is het verband met economische groei en sociale cohesie?

★ Tips & trucs

- Geef van tevoren achtergrondinformatie.
- Geef voorbeelden zoals Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps.
- De kwaliteit van het onderzoek is belangrijker dan winnen.

AI en de veranderende arbeidsmarkt

Thematisch gebied: Voorbereiding op de arbeidsmarkt. Onderzoeks- en debatcyclus over de impact van AI op banen.

DUUR

90–120 min + 45 min debat

NIVEAU

Gemiddeld–Gevorderd

GROEP

12–16

◆ Leerdoelen

- Verkrijg essentiële informatie over door AI veroorzaakte veranderingen in het werk.
- Inzicht krijgen in de bedreigingen en kansen van AI.
- De woordenschat opbouwen voor discussies over AI.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Forbes-artikel: 'AI en de toekomst van werk' (optimistisch perspectief).
- Video van de Wall Street Journal over AI en kantoorwerk (voorzichtige visie).
- Werkbladen 1–3: woordenschat, tekstbegrip, videobegrip.
- Lijst met stellingen; woordenboek; apparaten voor onderzoek.

Lesverloop

BEGIN

5 min

Verwachtingen en zorgen

- Brainstorm: wat baart je zorgen over AI op het werk? Wat vind je spannend?

ONDERZOEK

40 min

Zelfstandig onderzoek in groepjes van 4

- Elk team werkt de werkbladen 1, 2 en 3 door.
- Doel: feitelijke onderbouwing voorafgaand aan het debat.

VOORBEREIDING

**45 min +
huiswerk**

Argumenten opbouwen

- Kies een motie uit de lijst.
- Bereid argumenten en tegenargumenten voor; oefen.

DEBAT

45+ min

Voer het debat

- Toespraken van 5–8 minuten, afhankelijk van het niveau en het taalvertrouwen.
- Grotere groepen: een vierde spreker kan een repliek houden.

Activiteiten & werkbladen

✦ Bank met stelling

Juniores (13–15)

- THBT scholen zouden AI moeten onderwijzen om leerlingen voor te bereiden op toekomstige banen.
- THW verbiedt bedrijven om AI te gebruiken om de productiviteit van werknemers te controleren.
- THBT AI zal meer banen creëren dan het zal schrappen.
- TH is voorstander van AI bij werving om eerlijke aanwerving te garanderen.
- THBT jongeren zouden vanwege AI prioriteit moeten geven aan een carrière in de techsector.

Oudere jongeren (16–19)

- THW: bedrijven moeten omscholing aanbieden aan werknemers die door AI zijn verdrongen.
- THBT de voordelen van generatieve AI in creatieve sectoren wegen zwaarder dan de risico's.
- TH is voorstander van AI bij het nemen van zakelijke beslissingen.
- THBT AI op de werkplek zal de sociale ongelijkheid vergroten.

★ Tips & trucs

- Pas de spreektijd aan het niveau aan (5–8 minuten).
- Leerlingen van lagere niveaus kunnen voorafgaand aan het formele debat oefenen in de vorm van een 'discussie'.

Ondernemerschap versus werken voor een bedrijf

Thema: Voorbereiding op de arbeidsmarkt. Onderzoek, materiaal en een debat op basis van presentaties.

DUUR

90 min (45 + 45)

NIVEAU

Moeilijk (3)

GROEP

14

◆ Leerdoelen

- Argumentatie en kritisch denken ontwikkelen rond ondernemerschap versus een carrière in het bedrijfsleven.
- Studenten voorbereiden op de arbeidsmarkt.
- Digitale en onderzoeksvaardigheden opbouwen door middel van presentaties of video's.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Bijlage 1 — taakomschrijving.
- Bijlage 2 — debatregels.
- Bijlage 3 — evaluatieformulier voor leerlingen.
- Internettoegang; gratis digitale tools (Canva, Prezi, Google Slides, Capcut, Clipchamp, Kapwing, WeVideo).

Lesverloop

BEGIN

10 min

Kader & rollen

- Waarom dit belangrijk is — veranderingen op de arbeidsmarkt, technologie, globalisering.
- Inspirerende vraag: zou je liever je eigen bedrijf opzetten of bij een stabiel bedrijf gaan werken?
- Vorm Team A (ondernemerschap) en Team B (bedrijf).
- Wijs rollen toe: onderzoeker, scenarioschrijver, ontwerper, spreker, moderator.

ONDERZOEK

30 min

Inhoud samenstellen

- Elk team doet onderzoek naar succesverhalen: Team A — Henry Ford, Ray Kroc, Estée Lauder, Jack Ma; Team B — Andy Grove, Satya Nadella, Indra Nooyi, Ken Kutaragi.
- Onderzoek de voordelen en risico's van beide trajecten.
- Gebruik een digitale tool om een korte video of presentatie te maken.

DEBAT

40 min

Presenteren en bespreken

- Ronde 1 (20 min) — elk team presenteert (elk 10 min).
- Ronde 2 (10 min) — tegenargumenten en weerleggingen.
- Ronde 3 (10 min) — slotpleidooien (elk 5 min).

REFLECTEREN

10 min

Evaluatie

- Bespreking van de ervaring (5 min).
- Anoniem evaluatieformulier (5 min).
- Feedback van de docent waarin de belangrijkste argumenten worden samengevat.

★ Tips & trucs

- Bied waar mogelijk aanvullend materiaal aan — video's, presentaties, statistieken.
- Definieer de beoordelingscriteria duidelijk om zowel de sprekers als de ondersteunende rollen te beoordelen.

✓ Beoordeling

- Argumentatie, kritisch denken, structuur, communicatie, samenwerking, kwaliteit van de eindpresentatie.

Bevordering van gendergelijkheid

Thematisch gebied: Bevordering van gendergelijkheid. Bouw scenario's op rond gelijkheid, kansen en structurele barrières.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
15–25

◆ Leerdoelen

- Onderzoek op kritische wijze kwesties rond gendergelijkheid op het werk, op school en thuis.
- Op basis van waarden onderbouwde argumenten opstellen met behulp van debatmethodologie.
- Evaluer bewijsmateriaal over loonverschillen, vertegenwoordiging en gendergerelateerde verwachtingen.
- Oefenen met weerleggingen die onderscheid maken tussen empirische en ethische beweringen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Hand-outs met statistieken — loonkloof, vertegenwoordiging in leidinggevende functies, toegang tot onderwijs.
- Werkbladsjabloon: Bewering → Reden → Bewijs → Verband.
- Samengestelde bronnenlijst (UN Women, Eurostat, OESO).

Lesverloop

OPEN

10 min

Het onderwerp kaderen

- Snelle feitencheck: hoe denken studenten dat de loonverschillen er vandaag de dag uitzien?
- Presenteer recente statistieken en vraag: verrassend? Waarom?

ONDERZOEK

25 min

Bouw een argumentatie op

- Teams kiezen voor voor- of tegenstanders van de stelling: 'De huidige maatregelen van THB zijn voldoende om gendergelijkheid op het werk te waarborgen.'
- Zoek 2–3 sterke, onderbouwde argumenten aan de hand van de samengestelde lijst.

DEBAT

35 min

Gestructureerd debat

- Openingspleidooien (totaal 4 min).
- Hoofdargumenten (totaal 12 min).
- Weerwoordronde (totaal 8 min).
- Slotpleidooien (totaal 4 min).

REFLECT

20 min

Bewijs & ethiek

- Welke argumenten waren voornamelijk empirisch, welke ethisch?
- Waar sloegen de weerleggingen aan? Waar misten ze hun doel?
- Waarover ben je van mening veranderd — al was het maar een beetje?

★ Tips & trucs

- Sta erop dat statistieken worden onderbouwd met bronnen — vage cijfers vallen bij weerlegging in duigen.
- Maak al vroeg onderscheid tussen 'gelijkheid in behandeling' en 'gelijkheid in resultaat'.
- Let op valse dilemma's ('quota of verdienste') — bespreek alternatieven.

✓ Beoordeling

- Kwaliteit van het aangehaalde bewijs; duidelijkheid in het onderscheid tussen empirische en ethische beweringen.
- Effectiviteit van weerleggingen.
- Kwaliteit van het reflectieverslag.

Gendergelijkheid in de moderne samenleving

Thematisch gebied: Bevordering van gendergelijkheid. Vakoverschrijdend debat over gezin, werk en media.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Verken gendergelijkheid in het gezin, het onderwijs, op het werk en in de media.
- Oefen gestructureerd argumenteren en respectvol van mening verschillen.
- Gebruik vergelijkende internationale gegevens om argumenten te onderbouwen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Statistieken over ouderschapsverlof, vertegenwoordiging in leidinggevende functies en onbetaald zorgwerk.
- Korte documentairefragmenten (5–8 min).
- Werkblad voor het debat; stopwatch.

Lesverloop

OPEN

15 min

Eigen ervaring

- Anoniem briefje: schrijf één situatie op waarin je hebt gezien hoe gendernormen gedrag beïnvloeden.
- Lees een voorbeeld hardop voor (met toestemming).
- Breng de thema's in kaart op het bord.

ONDERZOEK

20 min

Kies een domein

- Groepen kiezen voor gezin, onderwijs, werk of media.

- Zoek voor elke kant één statistiek, één citaat van een deskundige en één concreet voorbeeld.

DEBAT

35 min

Minidebatten

- Twee moties per ronde, die achter elkaar worden behandeld.
- Voorbeelden: 'THW: er moet standaard gelijkbetaald ouderschapsverlof worden ingevoerd'; 'THBT: sociale media versterken genderstereotypen meer dan dat ze deze doorbreken.'

REFLECTIE

20 min

Samenvatten

- Op welk gebied was de kloof tussen wet en praktijk het grootst?
- Waar vonden de tegenargumenten een gemeenschappelijke basis?

★ Tips & trucs

- Houd twee korte debatten in plaats van één lang debat — zo blijft de energie hoog.
- Beschouw 'weerlegging' expliciet als een dialoog, niet als een aanval.

✓ Beoordeling

- Kwaliteit van het bewijs; duidelijkheid van de argumenten; respectvol omgaan met meningsverschillen.

“Sorry” is niet genoeg

Thema: Communicatie en verantwoordelijkheid. Verontschuldiging in het privéleven, het bedrijfsleven en de politiek.

DUUR
60 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
15–25

◆ Leerdoelen

- Onderzoeken wanneer excuses voldoende zijn — en wanneer niet.
- Maak onderscheid tussen verantwoordelijkheid, herstel en preventie.
- Argumenten opbouwen aan de hand van echte gevallen (verontschuldiging van bedrijven, politieke schandalen, interpersoonlijke schade).

■ Materialen en hulpmiddelen

- Drie korte casestudy's — bedrijfsschandaal, politieke misstap, interpersoonlijk incident.
- Werkblad: schade → reactie → adequaatheid.

Lesverloop

OPEN

10 min

Wat mag je van een verontschuldiging verwachten?

- Noem de onderdelen van een volledige verontschuldiging: erkenning, verantwoordelijkheid, berouw, genoegdoening, verandering.

ANALYSE

20 min

Casestudy's

- Elke groep analyseert één casus aan de hand van het werkblad.
- Beoordeel de verontschuldiging aan de hand van de vijf onderdelen.

DEBAT

20 min

Minidebat

- Stelling: 'Openbare excuses van THB moeten gepaard gaan met verplichte schadevergoeding.'
- Teams van twee sprekers; 2 minuten per toespraak, gevolgd door een reactie van 1 minuut.

REFLECTIE

10 min

Pas het kader toe

- Waar ontbreekt in het dagelijks leven restitutie bij excuses?
- Waar is gedwongen genoegdoening gevaarlijk of contraproductief?

★ Tips & trucs

- Gebruik voorbeelden die niet te beladen zijn — houd de focus op het kader.
- Moedig studenten aan om zich voor te stellen wiens perspectief ontbreekt in de verontschuldiging.

✓ Beoordeling

- Beoordeling van werkbladen; kwaliteit van op casussen gebaseerde argumenten; reflectieverslagen.

Non-verbale communicatie bij zakelijke onderhandelingen

Thema: Communicatie. Lichaamstaal ontcijferen; de invloed ervan op het sluiten van deals bespreken.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
12–24

◆ Leerdoelen

- Herken veelvoorkomende non-verbale signalen in onderhandelingssituaties.
- De rol van cultuur bij de interpretatie van non-verbale signalen evalueren.
- Een discussie op gang brengen over wanneer non-verbale signalen zwaarder moeten wegen dan de uitgesproken inhoud.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Korte fragmenten uit onderhandelingsscènes (tv, trainingsvideo's).
- Interculturele referentiekaarten (gebaren en betekenissen per regio).
- Aanwijzingen voor rollenspellen.

Lesverloop

OPEN

15 min

De sfeer peilen

- Laat 3 clips zonder geluid zien; leerlingen raden de uitkomst van de onderhandeling.
- Onthul — bespreek wat het verraadde (of juist niet).

LEZING

20 min

Woordenschat van non-verbale communicatie

- Houding, gebaren, micro-uitdrukkingen, proxemica, paralanguage.
- Interpretatie verschilt per cultuur — oogcontact, hoofdbewegingen, stilte.

ROLE-PLAY

25 min

Onderhandelingsduo's

- De duo's voeren een onderhandeling van 3 minuten (bijv. prijs versus kwaliteit van een leverancier).
- Een waarnemer beoordeelt non-verbale signalen aan de hand van een checklist.
- Wissel van rol; twee rondes per duo.

DEBAT

30 min

Minidebat

- Stelling: 'Non-verbale communicatie van THB moet worden beschouwd als bindend bewijs bij onderhandelingen.'
- Teams van twee sprekers; korte vraag-en-antwoordronde.

★ Tips & trucs

- Vermijd stereotypen — presenteer variaties, geen regels, voor culturele signalen.
- Moedig waarnemers aan om specifieke tijdstippen te vermelden in hun feedback.

✓ Beoordeling

- Beoordeling aan de hand van de checklist voor waarnemers; duidelijkheid en structuur van het debat; reflectie op culturele nuances.

Oorzaken van agressief rijgedrag

Thematisch gebied: Beroepsgerichte onderwerpen voor studenten transport en logistiek.

DUUR
60 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
15–25

◆ Leerdoelen

- Psychologische en omgevingsfactoren identificeren die verkeersagressie veroorzaken.
- Onderzoek preventiestrategieën voor automobilisten en infrastructuurplanners.
- Gebruik bewegingsanalyse om argumenten rond verkeersbeleid te onderbouwen.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Korte artikelen over de psychologie van agressief rijgedrag.
- Lokale statistieken over agressief rijgedrag.
- Hand-out met casestudy's met drie scenario's voor automobilisten.

Lesverloop

OPEN

10 min

Triggerkaart

- Brainstorm over triggers: verkeer, stress, anonimiteit, frustratie, aangeleerd gedrag.
- Groepeer vergelijkbare triggers in categorieën op het bord.

ANALYSE

20 min

Casestudy's

- Groepen lezen drie scenario's en identificeren de trigger en een constructieve reactie.
- Stel één verandering in de infrastructuur of het beleid voor die zou helpen.

DEBAT

20 min

Minidebat

- Stelling: 'THBT het voorkomen van agressief rijgedrag is in de eerste plaats een infrastructureel probleem, niet een individueel probleem.'
- Teams van twee sprekers; elk één weerwoord.

REFLECTIE

10 min

Verband met de beroepspraktijk

- Hoe zullen toekomstige chauffeurs in uw branche omgaan met triggers?
- Welke beleidswijziging had de sterkste argumentatie?

★ Tips & trucs

- Gebruik echte lokale voorbeelden — studenten reageren op wegen die ze kennen.
- Maak onderscheid tussen oplosbare infrastructurele problemen en individuele psychologische factoren.

✓ Beoordeling

- Kwaliteit van de casusanalyse en de koppeling aan het beleid; duidelijkheid van de argumenten in het debat.

De rol van de school in de bestrijding van geweld en agressie

Thematisch gebied: Burgerschapsvorming. De plaats van preventie in het schoolleven.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Bespreek de rol van de school bij het voorkomen van geweld en agressie.
- Maak onderscheid tussen reactieve discipline en het opbouwen van een preventieve cultuur.
- Argumenten ontwikkelen rond lerarenopleiding, bemiddeling door leeftijdsgenoten en beleid.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Overzicht van het nationale beleid tegen pesten.
- Casestudy's over programma's voor bemiddeling door leeftijdsgenoten.
- Werkblad voor debat.

Lesverloop

OPEN

15 min

Hoe ziet preventie eruit?

- Maak onderscheid tussen discipline (achteraf) en preventie (vooraf).
- Haal voorbeelden aan uit de ervaringen van leerlingen.

ONDERZOEK

25 min

Groepsonderzoek

- Teams kiezen één hefboom: lerarenopleiding, bemiddeling door leeftijdsgenoten, leerplan, schoolklimaat, betrokkenheid van het gezin.

- Onderzoek één voorbeeld waarbij die hefboom goed werkte, en één waarbij het niet lukte.

DEBAT

35 min

Debat in twee rondes

- Motie ronde 1: 'THBT scholen moeten worden beoordeeld op preventiecijfers, niet op disciplinaire cijfers.'
- Stelling ronde 2: 'Er moeten op elke school programma's voor bemiddeling door leeftijdsgenoten verplicht worden gesteld.'

REFLECTIE

15 min

Samenvatten

- Welke stelling had de sterkste argumentatie?
- Wat is er nodig om dit morgen te implementeren?

★ Tips & trucs

- Stuur leerlingen in de richting van bewijs in plaats van anekdotes.
- Benadruk dat preventie het dagelijkse werk van scholen is, en geen eenmalige interventie.

✓ Beoordeling

- Kracht van het bewijs; duidelijkheid van beleidsvoorstellen.

Een uniform curriculum voor beroepsonderwijs in de EU

Thematisch gebied: Europese politieke en economische processen.

DUUR
90 min

NIVEAU
Gemiddeld–Gevorderd

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Onderzoek argumenten voor en tegen EU-brede, uniforme leerplannen voor beroepsonderwijs en -opleiding.
- Stel argumenten op die rekening houden met verschillen tussen lidstaten en arbeidsmobiliteit.
- Oefenen met genuanceerde weerleggingen van argumenten voor beleidsharmonisatie.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Achtergrondinformatie over Europass, het EQF (Europees Kwalificatiekader) en ECVET.
- Casestudy's over de grensoverschrijdende overdraagbaarheid van beroepsopleidingen.
- Debatwerkblad; timer.

Lesverloop

OPEN

15 min

Toelichting op de huidige situatie

- Neem EQF, Europass en de huidige overdraagbaarheidstools door.
- Identificeer de praktische problemen waar studenten of familieleden mogelijk tegenaan zijn gelopen.

ONDERZOEK

De argumentatie opbouwen

25 min

- Pro-team: argumenten voor eenwording — mobiliteit, transparantie, vertrouwen van werkgevers.
- Tegenstanders: argumenten tegen — lokale arbeidsmarkten, taal, culturele aansluiting.

DEBAT

35 min

Gestructureerd debat

- Openingspleidooien (totaal 4 min); hoofdargumenten (12 min); weerleggingen (8 min); slotpleidooien (4 min).

REFLECTIE

15 min

Ontwerp van een compromis

- Zou een hybride model beide partijen tevreden kunnen stellen?
- Welke bevoegdheden moeten EU-breed zijn en welke moeten nationaal blijven?

★ Tips & trucs

- Moedig studenten aan om argumenten te onderbouwen met echte arbeidsmarktgegevens.
- Ga verder dan 'ja/nee': onderzoek waar harmonisatie moet ophouden.

✓ Beoordeling

- Gebruik van bewijs; nuance in weerleggingen; kwaliteit van compromisvoorstellen.

Hebben EU-instellingen invloed op ons leven als Europese burgers?

Thematisch gebied: Europese politieke en economische processen. Van het abstracte naar het alledaagse.

DUUR
90 min

NIVEAU
Beginner–Gemiddeld

GROEP
20–30

◆ Leerdoelen

- Een verband leggen tussen EU-instellingen en concrete ervaringen in het dagelijks leven.
- Bewustwording creëren van de kanalen waarlangs jongeren betrokken kunnen raken bij het EU-beleid.
- Oefenen met gestructureerd debat over burgerparticipatie.

■ Materialen en hulpmiddelen

- Korte informatiekaarten over elke belangrijke EU-instelling.
- Voorbeelden van EU-regelgeving die van invloed is op het dagelijks leven (roaming, AVG, voedsel etikettering, Erasmus+).
- Werkblad voor het debat.

Lesverloop

OPEN

15 min

Waar de EU zichtbaar is

- Korte peiling: welke EU-beleidsmaatregelen hebben de leerlingen persoonlijk ervaren? (Vrij verkeer, voedsel etiketten, Erasmus, GDPR-cookiebanners).
- Koppelen aan instellingen.

ONDERZOEK

Koppel instelling aan impact

20 min

- Elke groep kiest één instelling; zoekt één verordening die deze instelling heeft opgesteld en één waar deze niet aan heeft voldaan.

DEBAT

35 min

Gestructureerd debat

- Stelling: 'EU-instellingen verbeteren het dagelijks leven van Europese burgers.'
- Standaardopbouw → inleiding → weerlegging → slotpleidooi.

REFLECT

20 min

Betrokkenheid

- Welke kanalen zouden jongeren daadwerkelijk kunnen gebruiken om het EU-beleid te beïnvloeden?
- Wat zouden ze als eerste willen veranderen?

★ Tips & trucs

- Gebruik concrete, alledaagse voorbeelden om het gesprek over de instellingen toegankelijk te houden.
- Moedig studenten aan om één verandering voor te stellen waarvoor ze zich zouden inzetten.

✓ Beoordeling

- Concreetheid van het bewijs; duidelijkheid van de verbanden met de impact op de instelling.

Richtlijnen voor inclusie

Richtlijnen voor inclusie bij debatgericht onderwijs in het beroepsonderwijs

Debatgericht leren kan een krachtig instrument voor inclusie zijn in het beroepsonderwijs, mits het doordacht en flexibel wordt toegepast. Leerlingen verschillen in taalvaardigheid, leertempo, zelfvertrouwen, fysieke mogelijkheden en sociale ervaring. Deze richtlijnen helpen docenten in het beroepsonderwijs om debatlessen zo aan te passen dat elke leerling op een zinvolle manier kan deelnemen — ongeacht achtergrond of individuele behoeften.

Het leidende principe is flexibele deelname. Leerlingen kunnen op verschillende manieren, op verschillende niveaus en via verschillende rollen bijdragen, terwijl ze toch betrokken blijven bij de kernleerdoelen van het debat.

✦ Algemene principes voor inclusief debatonderwijs

- Richt je op begrip en redeneren, niet op vloeiendheid of prestaties.
- Sta meerdere vormen van deelname toe: spreken, schrijven, observeren, modereren, analyseren.
- Verdeel activiteiten in duidelijke, behapbare stappen.
- Zorg voor een voorspelbare structuur, maar blijf flexibel wat betreft timing en rollen.
- Leg de nadruk op vooruitgang, inzet en het opbouwen van zelfvertrouwen in plaats van op competitie.
- Creëer een klasklimaat van respect, geduld en psychologische veiligheid.

Leerkrachten worden aangemoedigd om aanpassingen openlijk met leerlingen te bespreken en inclusie te zien als een doorlopend proces, niet als een vaste checklist.

Lessen aanpassen: voor, tijdens en na

▣ Voor de les

- Bereid lesmateriaal voor in toegankelijke formaten — vereenvoudigde teksten, visuele hulpmiddelen, audioversies, woordenlijsten met sleutelbegrippen.
- Koppel discussieonderwerpen aan de praktijkervaringen en beroepscontext van leerlingen.
- Plan flexibele rollen: spreker, onderzoeker, tijdwaarnemer, waarnemer, beoordelaar.
- Controleer de fysieke toegankelijkheid; deel het materiaal indien nodig van tevoren.

● Tijdens de les

- Geef duidelijke, beknopte instructies; herhaal deze indien nodig.
- Houd rekening met extra tijd; vermijd onnodige tijdsdruk.
- Moedig deelname aan zonder spreken in het openbaar op te dringen; accepteer schriftelijke aantekeningen, opgenomen toespraken of visuele ondersteuning.
- Geef het goede voorbeeld door respectvol te luisteren; grijp in om een evenwichtige deelname te waarborgen.

Na de les

- Maak onderscheid bij de beoordeling; focus op redenering, betrokkenheid en inzet, niet alleen op prestaties.
- Geef onmiddellijk constructieve feedback — vooral aan leerlingen die weinig zelfvertrouwen hebben.
- Benadruk sterke punten en vooruitgang.
- Bied leerlingen alternatieve manieren om taken af te ronden of erover na te denken als hun deelname beperkt was.

Specifieke richtlijnen voor veelvoorkomende behoeften van leerlingen

► **Leerlingen met beperkte taalvaardigheid of een migratieachtergrond**

- Gebruik tweetalige woordenlijsten, visuele hulpmiddelen en zinsbeginners.
- Gebruik eenvoudige taal; paraphraseer de bijdragen van leerlingen om correcte uitdrukkingen te laten zien.
- Koppel studenten met verschillende taalniveaus aan elkaar.
- Straf grammaticale fouten niet af — beoordeel de betekenis en de argumentatie.

► **Leerlingen met aandachts- of concentratieproblemen (bijv. ADHD/ADD)**

- Gebruik korte, gestructureerde opdrachten en voorspelbare routines.
- Verdeel lessen in fasen met duidelijke tijdsindelingen.
- Wijs actieve rollen toe; neem bewegingsgerichte of spelvormige activiteiten op.
- Stel duidelijke doelen en geef direct feedback.

► **Leerlingen met lees- en schrijfproblemen (bijv. dyslexie)**

- Bied naast schriftelijk materiaal ook audiomateriaal en mondelinge instructies aan.
- Gebruik conceptkaarten en stapsgewijze taakbeschrijvingen.
- Laat naast schriftelijke opdrachten ook mondelinge of visuele beoordelingen toe.
- Pas gedifferentieerde beoordelingscriteria toe.

► **Leerlingen met spraakproblemen (bijv. stotteren, angst)**

- Stimuleer geduld en respect onder medeleerlingen.
- Dwing nooit tot spreken in het openbaar; sta het gebruik van scripts of oefenen in kleine groepen toe.
- Onderbreek leerlingen niet en maak hun zinnen niet af.
- Beoordeel redeneringen en ideeën, niet de vloeiendheid.

► **Leerlingen met zintuiglijke of lichamelijke beperkingen**

- Zorg voor toegankelijk materiaal — audio, braille, grote letters, ondertiteling.
- Zorg voor toegankelijkheid in de klas en geschikte zitplaatsen.
- Sta ondersteunende technologie en alternatieve participatievormen toe.
- Wijs rollen toe op basis van interesse en vaardigheden, niet op basis van fysieke beperkingen.

► **Leerlingen met chronische aandoeningen**

- Plan flexibiliteit in pauzes en rolwisselingen.
- Sta leerlingen toe om even weg te gaan of op een lager tempo te werken wanneer dat nodig is.
- Bied alternatieve manieren aan om taken achteraf af te ronden.
- Houd het discreet en zorg voor een ondersteunende sfeer.

► **Roma-leerlingen en leerlingen die het risico lopen op uitsluiting**

- Gebruik cultureel relevante onderwerpen en voorbeelden uit het echte leven.
- Moedig leerlingen aan om zich in hun eigen woorden uit te drukken, zonder druk uit te oefenen om formele taal te gebruiken.
- Bouw vertrouwen op door aanmoediging en erkenning van vooruitgang.
- Bevorder ondersteuning door leeftijdsgenoten en gemengde teams.

► **Begaafde of zeer gemotiveerde leerlingen**

- Bied verrijkende taken en leiderschaps- of mentorrollen aan.
- Moedig diepgaande analyse aan, maar beheer de spreektijd om het evenwicht te bewaren.
- Betrek hen bij het plannen of faciliteren van toekomstige debatten.

Beoordeling en evaluatie in inclusief debatonderwijs

✓ **Maak de beoordeling formatief en flexibel**

- Beoordeel redenering, structuur van ideeën, samenwerking en betrokkenheid.
- Erken verbetering en inzet, niet alleen de uiteindelijke prestatie.
- Geef leerlingen de kans om hun kennis op verschillende manieren te laten zien.
- Pas beoordelingscriteria aan om het uitgangspunt en de voortgang van elke leerling weer te geven.

Conclusie

We hopen dat deze toolkit u in staat stelt om uw studenten te betrekken bij een zinvolle, tot nadenken stemmende dialoog. Bedankt voor de tijd en toewijding die u steekt in het helpen van jongeren om uit te groeien tot kritische denkers en actieve leden van de samenleving.

Samen met de methodologische gids (WP2) en het e-learningplatform (WP4) maakt de toolkit deel uit van een geïntegreerd, schaalbaar model voor innovatie in het beroepsonderwijs:

○ De volledige Voice of Vocation-suite

- De gids biedt de visie en de theoretische structuur.
- De toolkit biedt de praktische hulpmiddelen en klasactiviteiten.
- E-learning zorgt voor voortdurende professionele ontwikkeling.

Veel succes — en geniet van de reis van het debatteren met uw leerlingen.

Recensies en evaluaties

De toolkit heeft een beoordelingsproces op meerdere niveaus doorlopen om de kwaliteit, relevantie en bruikbaarheid te waarborgen.

● Hoe de toolkit is beoordeeld

- Twee beoordelingen door deskundigen — één vanuit het perspectief van debatonderwijs, één vanuit het perspectief van beroepsonderwijs.
- Peer review door docenten in het beroepsonderwijs die de lessen in echte klaslokalen hebben getest.
- Systematische feedback van docenten en leerlingen tijdens de proeffase.
- Reflecties van docenten in het beroepsonderwijs uit alle partnerlanden over relevantie, structuur en toepasbaarheid.

Evaluatierapport van de leerlingen

1.605 leerlingen van middelbare beroepsscholen in Kroatië, Servië, Duitsland en Italië namen deel aan lessen die door hun docenten werden gegeven.

De leerlingen maakten kennis met twee soorten lessen: expliciet op debat gerichte sessies over spreken in het openbaar, argumentatie en gestructureerde discussie; en thematische lessen waarin debat werd gebruikt als methode om vakgerelateerde en vakoverschrijdende thema's te verkennen. Niet elke thematische les was gericht op spreek- of onderzoeksvaardigheden — veel lessen legden in plaats daarvan de nadruk op participatie, samenwerking en actieve betrokkenheid.

De algemene feedback was zeer positief. Meer dan 90% van de schriftelijke opmerkingen gaf blijk van een positieve indruk, waarbij de activiteiten vaak werden omschreven als interessant, anders en boeiender dan traditioneel onderwijs.

▣ Zelfgerapporteerde ontwikkeling van vaardigheden

- Spreken in het openbaar — 882 van de 1.605 studenten (54,95%) gaven aan vooruitgang te hebben geboekt.
- Informatie zoeken — 996 van de 1.605 (62,06%) gaven aan verbetering te hebben gezien.
- Toepasbaarheid van kennis in het dagelijks leven — 1.060 van de 1.605 (66,04%) waren het hiermee eens.

Aangezien niet elke les in de eerste plaats was ontworpen om spreek- of onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen, wijzen deze resultaten op een betekenisvolle en relevante impact op overdraagbare competenties.

Terugkerende constructieve opmerkingen weerspiegelden de bekende dynamiek van groepswork — ongelijke deelname en beperkte tijd voor iedereen om te delen. De toolkit biedt hierop een antwoord met concrete richtlijnen voor een inclusief lesontwerp, evenwichtige deelname en strategieën die elke student de kans geven om bij te dragen.

Representatieve reacties van leerlingen

“Leuk om de economieles eens over te slaan. Het was leuk en anders dan de normale lessen.

“Spreeken voor een publiek is een waardevolle en nuttige vaardigheid — bijna iedereen heeft het op een bepaald moment nodig.

“Deze les was nuttig en interessant. We zouden meer van dit soort lessen moeten hebben.

“Het was een heel interessante les – ik hoop dat we er meer krijgen.

“Goede les – ik vond het leuk om mijn eigen bedrijfsidee te bedenken.

“Het was geweldig. Ik had graag gezien dat het langer had geduurd – twee lessen.

Evaluatierapport van docenten

Vijfentachtig docenten uit het beroepsonderwijs uit Kroatië, Servië, Duitsland en Italië hebben 326 proeflessen gegeven in hun klaslokalen en 325 ingevulde evaluatieformulieren teruggestuurd.

De tests vonden plaats in twee fasen. De eerste fase was gericht op expliciet op debat gerichte lessen die leerlingen kennis lieten maken met de structuur, rollen en kernargumenten van een debat. De tweede fase omvatte thematische lessen waarin debat werd gebruikt als pedagogische methode voor vakoverschrijdende thema's.

De docenten gaven aan dat de lessen boeiend en relevant waren voor beroepsstudenten en dat ze aanpasbaar waren aan verschillende vakken en contexten. Ze benadrukten consequent dat op debat gebaseerde methoden de interactie in de klas, de motivatie en de ontwikkeling van communicatieve en kritische denkvaardigheden verbeterden.

“Bedankt voor een zeer goed onderwerp voor het vak Toegepaste Ecologie met studenten Milieutechniek.

— Docent beroepsonderwijs

“Dit is een uitstekende activiteit om essentiële communicatie- en kritisch denkvaardigheden te ontwikkelen binnen een beperkt tijdsbestek. Het is gemakkelijk te implementeren voor een docent, met duidelijke instructies, en de les bereikt zijn doelstellingen.

— Docent beroepsonderwijs

“De weerleggingsketen is een waardevolle aanvulling op het lesmateriaal.

— Docent beroepsonderwijs

“Ik wil jullie complimenteren met de lijst met interessante onderwerpen en lesmateriaal die ik in de toekomst met mijn leerlingen ga gebruiken.

— Docent beroepsonderwijs

“Ik heb alleen maar lovende woorden. Leerlingen kunnen meer contact maken, andere meningen horen en vrijuit hun eigen mening geven — zo leren ze van elkaar en doen ze nieuwe kennis op voor de toekomst.

— Docent beroepsonderwijs

“Ik ben zeer tevreden over dit lesmateriaal. Het is duidelijk dat het met veel zorg is ontwikkeld. Alles wordt nauwkeurig uitgelegd, waardoor de lessen eenvoudig te geven zijn.

— Docent beroepsonderwijs

Beoordelingen door deskundigen

Externe deskundigen uit het onderwijs, de didactiek en het beroepsonderwijs zorgden voor een extra laag van kwaliteitsborging. Hun beoordelingen benadrukken verschillende sterke punten: methodologische consistentie, een duidelijke structuur, gebruiksgemak en een sterke relevantie voor het beroepsonderwijs. Ze onderstrepen ook de bredere waarde van de toolkit: het ondersteunen van kritisch denken, communicatie, argumentatie en andere overdraagbare competenties in verschillende vakken.

“De Voice of Vocation Toolkit is een goed ontworpen en getest hulpmiddel dat debatmethoden succesvol koppelt aan de praktische behoeften van het beroepsonderwijs, zowel voor docenten als voor leerlingen. Hoewel het materiaal voornamelijk is gemaakt voor scholen voor beroepsonderwijs, is het flexibel en kan het effectief worden gebruikt op andere middelbare scholen — en, met enige aanpassing, zelfs in de hogere klassen van de basisschool. De toolkit biedt docenten een duidelijke, praktische reeks lessen over zeer relevante onderwerpen, ondersteund door sterke pedagogische onderbouwing. Door het vakoverschrijdende karakter kunnen docenten het in verschillende vakken gebruiken en tegelijkertijd leerlingen helpen bij het ontwikkelen van kritisch denken, communicatie en burgerschapscompetenties. Als uniek hulpmiddel reikt de toolkit verder dan het initiatief van individuele docenten en heeft het een groot potentieel om een vast onderdeel van het curriculum te worden.

— Eli Pijaca Plavšić, onderwijsexpert

“Deze toolkit is een zeer waardevolle bron voor het geven van debatles. Hij staat vol met praktische aanwijzingen die op een eenvoudig toe te passen manier worden gepresenteerd. De lesplannen zijn duidelijk en klaar voor gebruik, wat de planning efficiënter maakt en leerkrachten ondersteunt in hun dagelijkse werk.

— Juliane Scholz, professor

“Deze toolkit is een systematisch ontworpen en methodologisch onderbouwd hulpmiddel voor het lesgeven in debatteren op beroepsscholen, zowel op basis- als op gevorderd niveau. Het belang ervan

is vooral duidelijk in de bijdrage die het levert aan het kritisch denken, de communicatie en de argumentatieve vaardigheden van leerlingen.

— Maja Kasapović, docent

“Voor ons ligt een complete debat-toolkit, logisch en consistent georganiseerd, gemakkelijk te gebruiken, zelfs voor docenten met weinig ervaring. De instructies zijn duidelijk en eenvoudig. De doelstellingen zijn goed doordacht en het materiaal is uitstekend. Na 25 jaar in het beroepsonderwijs heb ik eindelijk de handleiding voor me liggen — alles op één plek.

— Nada Banjanin Đuričić, docent